DAKA
DOĞU ANADOLU
KALKINMA AJANSI

ÇALIŞMA PROGRAMI 2019

İçindekiler

KISALTMALAR 6
1 GİRİŞ 8
2 STRATEJİK TERCİHLER 10
2.1 DOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI 2019 YILI STRATEJİK TERCİHLERİ 11
2.1.1 Stratejik Tercih 1: Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi 11
2.1.2 Stratejik Tercih 2: Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi 11
2.1.3 Stratejik Tercih 3: Tarımsal Üretimdeki Rekabet Gücünün Artırılması 12
2.1.4 Stratejik Tercih 4: TRB2 Bölgesi Turizm Gelirlerinin Artırılması 12
3 BEŞERİ SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (BSG-SOP) 14
3.1 AMAÇ 14
3.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ 14
3.2.1 Ulusal ve Bölgesel Planlarla İlişkisi 15
3.2.2 Ön Risk Değerlendirmesi 15
3.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ 16
3.3.1 Çıktı Göstergeleri 16
3.3.2 Sonuç Göstergeleri 17
3.4 PROJE VE FAALİYETLER 17
3.4.1 Araştırma, Analiz ve Programlama 17
3.4.2 İşbirliği ve Koordinasyon 17
3.4.3 Kapasite Geliştirme 18
3.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek 18
3.4.5 Ajans Destekleri 19
3.4.6 Önemli Kamu Yatırımları 21
3.4.7 AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler 21
3.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI 22
3.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ 23
3.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME 23
4 EMEK YOĞUN SEKTÖRLERİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (EYSG-SOP) 26
4.1 AMAÇ 26
4.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ 26
4.2.1 Ulusal ve Bölgesel Planlarla İlişkisi 28
4.2.2 Ön Risk Değerlendirmesi 28
4.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ 28

4.3.1 Çıktı Göstergeleri 28
4.3.2 Sonuç Göstergeleri 29
4.4 PROJE VE FAALİYETLER 30
4.4.1 Araştırma, Analiz ve Programlama 30
4.4.2 İşbirliği ve Koordinasyon 30
4.4.3 Kapasite Geliştirme 31
4.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek 31
4.4.5 Ajans Destekleri 32
4.4.6 Önemli Kamu Yatırımları 34
4.4.7 AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler 34
4.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI 34
4.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ 35
4.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME 36
5 HAVZA BAZLI TARIMSAL ÜRETİMİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (HBTÜG-SOP) 39
5.1 AMAÇ 39
5.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ 39
5.2.1 Ulusal ve Bölgesel Planlarla İlişkisi 40
5.2.2 Ön Risk Değerlendirmesi 40
5.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ 40
5.3.1 Çıktı Göstergeleri 40
5.3.2 Sonuç Göstergeleri 41
5.4 PROJE VE FAALİYETLER 41
5.4.1 Araştırma Analiz ve Programlama 41
5.4.2 İşbirliği ve Koordinasyon 42
5.4.3 Kapasite Geliştirme 42
5.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek 43
5.4.5 Ajans Destekleri 45
5.4.6 Önemli Kamu Yatırımları 45
5.4.7 AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler 45
5.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI 45
5.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ 46
5.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME 47
6 TURİZM UYGULAMALARI SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (TUR-SOP) 48

6.1 AMAÇ 48
6.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ 49
6.2.1 Ulusal ve Bölgesel Planlarla İlişkisi 49
6.2.2 Ön Risk Değerlendirmesi 50
6.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ 50
6.3.1 Çıktı Göstergeleri 50
6.3.2 Sonuç Göstergeleri 53
6.4 PROJE VE FAALİYETLER 53
6.4.1 Araştırma, Analiz ve Programlama 53
6.4.2 İşbirliği ve Koordinasyon 54
6.4.3 Kapasite Geliştirme 55
6.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek 55
6.4.5 Ajans Destekleri 59
6.4.6 Önemli Kamu Yatırımları 60
6.4.7 AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler 60
6.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI 61
6.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ 62
6.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME 63
7 KURUMSAL DÖNÜŞÜM SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (KD-SOP) 67
7.1 AMAÇ 67
7.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ 67
7.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ 68
7.3.1 Çıktı Göstergeleri 68
7.4 PROJE VE FAALİYETLER 69
7.4.1 İşbirliği ve Koordinasyon 69
7.4.2 Kapasite Geliştirme Faaliyetleri 70
7.4.3 Tanıtım ve Yatırım Destek Faaliyetleri 71
7.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI 72
7.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ 72
7.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME 73
8 YEREL KALKINMA FIRSATLARI 75
8.1 AMAÇ 75
8.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ 75
8.2.1 Ulusal ve Bölgesel Planlarla İlişkisi 76

8.2.2 Ön Risk Değerlendirmesi 76
8.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ 77
8.3.1 Çıktı Göstergeleri 77
8.4 PROJE VE FAALİYETLER 78
8.4.1 Araştırma, Analiz ve Raporlama 78
8.4.2 İşbirliği ve Koordinasyon 78
8.4.3 Tanıtım ve Yatırım Destek 80
8.4.4 Ajans Destekleri 82
8.4.5 Önemli Kamu Yatırımları 82
8.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI 82
8.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ 84
8.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME 84
9 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 88
10 EKLER 89
10.1 2019 YILI GÜDÜMLÜ PROJE BİLGİ FORMLARI 89
10.2 2019 YILI PERFORMANS TABLOLARI 89

Tablolar Dizini

Tablo 1: BSG-SOP Çıktı Göstergeleri 16
Tablo 2: BSG-SOP Sonuç Göstergeleri 17
Tablo 3: BSG-SOP Süresi ve Zaman Planlaması 22
Tablo 4: BSG-SOP Faaliyet Tablosu 24
Tablo 5: EYSG-SOP Çıktı Göstergeleri 28
Tablo 6: EYSG-SOP Sonuç Göstergeleri 29
Tablo 7: EYSG-SOP Süresi ve Zaman Planlaması 34
Tablo 8: EYSG-SOP Faaliyet Tablosu 36
Tablo 9: HBTÜG -SOP Çıktı Göstergeleri 40
Tablo 10: HBTÜG-SOP Sonuç Göstergeleri 41
Tablo 11: HBTÜG-SOP Süresi ve Zaman Planlaması 45
Tablo 12: HBTÜG-SOP Faaliyet Tablosu 47
Tablo 13: TUR -SOP Çıktı Göstergeleri 50
Tablo 14: TUR-SOP Sonuç Göstergeleri 53
Tablo 15: TUR-SOP Süresi ve Zaman Planlaması 61
Tablo 16: TUR-SOP Faaliyet Tablosu 63
Tablo 17: KD -SOP Çıktı Göstergeleri 68
Tablo 18: KD-SOP Süresi ve Zaman Planlaması 72
Tablo 19: KD-SOP Faaliyet Tablosu 73
Tablo 20: YKF Çıktı Göstergeleri 77
Tablo 21: YKF Süresi ve Zaman Planlaması 82
Tablo 22: YKF Faaliyet Tablosu 84

KISALTMALAR

ADNKS- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

BSG SOP- Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı

B2B- "Business to Business" şirketler arası pazarlama ya da satış uygulamalarına verilen kısa tanım

CBS- Coğrafi Bilgi Sistemleri

CI- Coğrafi İşaret

CMDP- Cazibe Merkezleri Destekleme Programı

DAİB- Doğu Anadolu İhracatçılar Birliği

DAP- Doğu Anadolu Projesi

DİFB- Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi

EURADA- European Association of Development Agencies (Avrupa Birliği Ekonomik Kalkınma Ajansları Birliği)

EYSG SOP- Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı

GAP- Güneydoğu Anadolu Projesi

HTBÜG SOP- Havza Bazlı Tarımsal Üretim Sonuç Odaklı Programı

İDB- İzleme ve Değerlendirme Birimi

İMİB- İdari ve Mali İşler Birimi

KAYS- Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi

KD SOP- Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı

KOBİ- Küçük ve Orta Boyutlu İşletmeler

KOSGEB- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

KÖAP04- Yatırım Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı

KSS- Küçük Sanayi Sitesi

MDP- Mali Destek Programı

OKP- 10. Kalkınma Planı

ORTKA- Ortak Kullanım Atölyesi

OSB- Organize Sanayi Bölgesi

PPKB- Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi

SGK- Sosyal Güvenlik Kurumu

SOP- Sonuç Odaklı Program

SPÇG- Sosyal Politikalar Çalışma Grubu

STK- Sivil Toplum Kuruluşu

TOBB- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TPÇG- Tarım Politikalar Çalışma Grubu

TUR SOP- Turizm Uygulamaları Sonuç Odaklı Programı

TÜİK- Türkiye İstatistik Kurumu

UNESCO- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)

YDO- Yatırım Destek Ofisi

YKF- Yerel Kalkınma Fırsatları Sonuç Odaklı Programı

1 GİRİŞ

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA), 25.01.2006 tarih ve 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un üçüncü maddesi uyarınca 22 Kasım 2008 tarih ve 27062 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 10 Kasım 2008 tarih ve 2008/14306 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur. Ayrıca 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 385 inci maddesi ve 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 187 inci maddesi ile kalkınma ajanslarının ulusal düzeyde koordinasyonu görevi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına tevdi edilmiştir. Doğu Anadolu Kaklınma Ajansi, Van ili merkez olmak üzere, Bitlis, Muş ve Hakkâri illerinde TRB2 Düzey 2 Bölgesi'nde hizmet vermektedir.

5449 sayılı Kanun'un 4, 11 ve 14'üncü maddeleri ile Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21'inci maddesi hükümleri doğrultusunda hazırlanan bu Çalışma Programı, Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından 2019 yılında gerçekleştirilmesi planlanan faaliyetleri düzenlemektedir. Çalışma Programı; Sonuç Odaklı Programlama modeline uygun olarak bütçe yılına ilişkin stratejik tedbirleri, Sonuç Odaklı Programları ve programlara ilişkin proje ve faaliyetler ile tahmini malî kaynakları ve Ajans bütçesindeki payları gerekçeleri ile ortaya koymaktadır. 2019 yılı içerisinde Ajans tarafından gerçekleştirilmesi planlanan Sonuç Odaklı Programlara yönelik faaliyetler, Onuncu Kalkınma Planı (OKP)'ye veTRB2 Bölgesi 2014 – 2023 Bölge Planı'na uyumlu olmak üzere 5449 sayılı Kanun'da tespit edilen sınırlar dâhilinde belirlenmiştir.

2019 yılı Çalışma Programı hazırlıklarına yönelik Ajans uzmanlarından ve bölgedeki paydaşlardan faaliyet önerileri sunmak üzere çalışma başlatılmıştır. Bu kapsamda Ajans bünyesinde tüm uzmanların katılımı ile dört adet Sektörel Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Ajans bünyesinde ve illerde toplantılar düzenlenerek Sonuç Odaklı Programlar bazında Ajans 2019 yılı Çalışma Programı için faaliyet önerileri derlenmiştir. Önerilen faaliyetleri değerlendirmek üzere Genel Sekreter başkanlığında ilgili Ajans ilgili Çalışma Grubu üyelerinin katılımıyla altı adet toplantı gerçekleştilmiş ve böylece 2019 Yılı Çalışma Programı faaliyetleri ile bu faaliyetlere yönelik bütçenin taslağı oluşturularak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ilgili uzmanlarının istişaresine sunulmuştur. Bakanlık ilgili uzmanlarının önerileri doğrultusunda revize edilen 2019 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi 21/12/2018 tarihinde Yönetim Kurulu Toplantısında onaylanarak 09/01/2019 tarihinde nihai onay için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na iletilmiştir.

Şekil 1: Ajans Organizasyon Yapısı

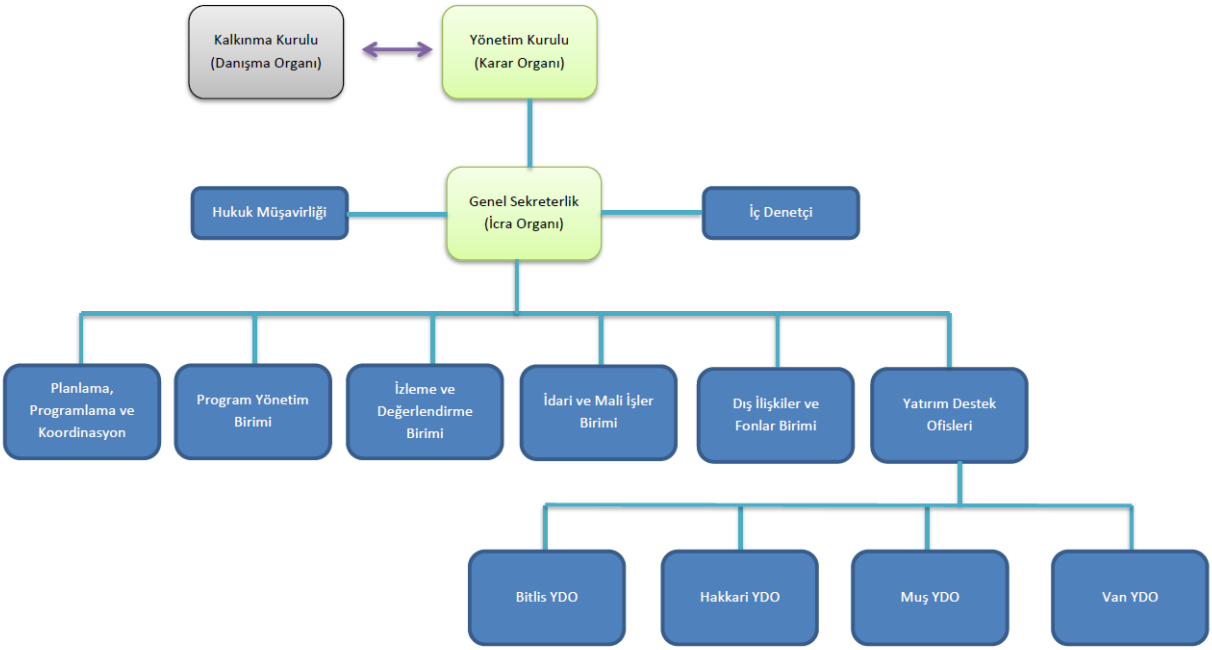

Ajans Yönetim Kurulu'nun 2009, 2010, 2012 ve 2018 yıllarına istinaden aldıkları kararlar çerçevesinde Ajans Genel Sekreterliği, Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi, Program Yönetim Birimi, İzleme ve Değerlendirme Birimi, İdari ve Mali İşler Birimi, Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi, Hukuk Müşavirliği ve Yatırım Destek Ofisleri birimlerinden oluşmaktadır.

Ajans, Yönetim Kurulu tarafından alınan kararlar uyarınca istihdam edilen yeni personel ile farklı sebepler nedeni ile ayrılan personel devirleri akabinde; 1 Genel Sekreter, 34 uzman personel ve 6 destek personeli olmak üzere toplam 1 Genel Sekreter ve 40 personel ile Bölge'de hizmet vermektedir.

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansının vizyonu; ***"2023'te, beşeri sermayesini geliştirmiş, etkin üretimle ekonomide yapısal dönüşümü ve büyümeyi sağlamış, oluşan sosyal refahtan herkesin adil bir şekilde faydalandığı, doğa ve kültürel mirasını koruyarak kullanan, yaşam kalitesi yüksek, jeo-ekonomik konumu ile çevresine etki edebilen, güvenle yaşanan bir bölge olmak"*** şeklindedir. Bahsi geçen vizyon, Bölge'nin geleceğine ilişkin başarı hedefini yansıtmaktadır. Bu doğrultuda, bahse konu vizyona ulaşmak için TRB2 Bölge illerinin (Bitlis, Hakkâri, Muş, Van) potansiyellerinden hareketle belirlenen doğal ve kültürel miras, ekonomik gelişme ve sürdürülebilir yaşam temalarını bir araya getiren 2014-2023 TRB2 Bölgesi Bölge Planı hazırlanmış ve 3 temel gelişme ekseni oluşturulmuştur.

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'nın misyonu ise **"*TRB2 Bölgesi'nde (Bitlis, Hakkâri, Muş, Van) yerel potansiyelleri, Kaynakları ve imkânları katılımcı bir yaklaşımla harekete geçirerek sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak*"** olarak belirlenmiştir.

Şekil 2: Gelişme Eksenleri

Bu eksenler doğrultusunda mevcut kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlayacak ve yerel potansiyeli harekete geçirecek bölgesel öncelikler Bölge Planının ve 2019 yılı Çalışma Programının ana hedeflerini oluşturmaktadır.

2 STRATEJİK TERCİHLER

Kalkınma Ajanslarının görevlerini daha etkin ve verimli bir şekilde yerine getirebilmeleri için, 2018 yılından itibaren Çalışma Programlarının hazırlanmasına yönelik geçmiş uygulama tecrübeleri dikkate alınarak yeni bir vizyonla birlikte "Sonuç Odaklı Programlama (SOP)" modeline geçilmiştir. Ülke genelindeki 26 Kalkınma Ajansı 2018 yılı Çalışma Programlarını bu kapsamda hazırlamış ve kendi bölgelerine özgü öncelikli sektörleri stratejik tercihleri olarak belirlemiş ve bu alanlarda Sonuç Odaklı Program detaylarını oluşturmuşlardır.

2019 yılı Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı Çalışma Programı bu yeni modele uygun olarak tüm ajans uzmanlarının katkısını sağlayan katılımcı bir yaklaşımla ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı uzmanlarının rehberliğinde TRB2 Bölgesi'nin kalkınma girişimlerini güçlendirmeye, rekabet gücünü ve yaşam kalitesini artırmaya, bireylerin ve sosyal kesimlerin ekonomik ve sosyal yaşama entegrasyonunu sağlamaya odaklanarak hazırlanmıştır. Bu çerçevede bölge planı amaç ve hedeflerine yönelik orta vadede TRB2 Bölgesi'ndeki temel paydaşların kurumsal, beşeri, mali ve teknik kapasiteleri göz önünde bulundurularak dört stratejik tercih belirlenmiştir. Belirlenen stratejik tercihler doğuracağı etki, sürdürülebilirlik, kapsayıcılık yönleriyle gerekçelendirilip, Ajansın beşeri, teknik ve finansal kapasitesiyle ilişkilendirilerek, 2019 yılında Ajans kaynaklarının bu doğrultuda kullanılması sağlanacaktır.

2.1 DOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI 2019 YILI STRATEJİK TERCİHLERİ

2.1.1 Stratejik Tercih 1: Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi

Bölgelerarası rekabet edebilirlik farklılıklarını azaltmayı sağlayan araçların başında beşeri sermayenin niteliğinin geliştirilmesi gelmektedir. Beşeri sermaye kavramı, ekonomik faaliyetlerle ilgili olarak bireylerde oluşan bilgi, beceri ve diğer nitelikleri, kısaca insanın üretken olarak ortaya koyabileceği tüm nitelikleri ve becerileri içermektedir. İnsana yapılan yatırımları ifade eden beşeri sermaye olgusu, ekonomik kalkınmanın önemli itici gücünü temsil etmektedir. Beşeri sermayeyi geliştiren en önemli unsur eğitimdir. Bu kapsamda eğitim çağında olan çocuk ve gençler için politikalar üretmek ve yürütmek önem teşkil eder. Türkiye nüfusunun % 24'ü 0-14 yaş grubu çocuk nüfusunu oluştururken TRB2 Bölgesi'nde bu oran % 34 tür. Aynı şekilde 15-29 genç nüfus aralıklarına bakıldığında Türkiye'nin % 24'ü genç nüfus oranını oluştururken TRB2 Bölgesi'nin genç nüfus oranı % 31'dir. (TÜİK ADNKS, 2017) Hem ülke olarak hem de bölge olarak nüfusumuzda çocuk ve genç nüfus oranının yüksek olması beşeri sermayenin geliştirilmesine yönelik politikalar üretmeyi gerekli kılmaktadır. Zira çocuk ve genç nüfus varlığının yüksek olması bölgenin ve dolayısıyla ülkenin sosyal ve ekonomik kalkınmasında dinamik ve potansiyel bir öneme sahip olduğunun göstergesidir. Söz konusu genç nüfusun niteliğinin günümüzde hızla gelişen teknolojiye paralel olarak artırılması bölgenin orta ve uzun vadedeki kalkınma hedeflerine ulaşılması bakımından önem arz etmektedir. Öte yandan bölgedeki kurumların, kuruluşların ve sivil toplum örgütlerinin kurumsal kapasiteleri ile bu kurumlardaki beşeri sermayenin niteliğinin geliştirilmesi de bölgesel kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için ayrı bir önem arz etmektedir. Bu çerçevede bölgenin kurumsal kapasitesi ile beşeri sermayesinin niteliğinin geliştirilmesi stratejik bir önem arz etmektedir.

2.1.2 Stratejik Tercih 2: Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi

TRB2 Bölgesi, sanayileşmede kamu yatırımları dışında özel sektör yatırım geçmişinin çok da eskilere dayanmadığı bir bölgedir. Büyük kamu yatırımlarının yanı sıra küçük ve orta büyüklükte işletmeler katma değeri düşük ancak istihdam sağlayan alanlarda yatırımlarını gerçekleştirmeye başlamıştır. İnşaatta kullanılan malzemelerin yanı sıra mobilya ve ağaç ürünleri, plastik ürünleri ve gıda sanayi sektörlerinde girişimcilerin faaliyet gösterdiği görülmektedir. Türkiye'nin batı bölgelerinde katma değeri yüksek sektörlere yönelim ve sektörel çeşitliliğin artması, tekstil ve hazır giyim sanayinin doğu illerine kaymasına sebep

olmaktadır. Ajans tarafından uygulanan mali destek programlarında desteklenen projelerin önemli bir kısmı yukarıda adı geçen sektörlere yoğunlaşmıştır ve bu sektörlerde düşük yatırım tutarları ile önemli ölçüde istihdam sağlanabilmiştir. Van ve Muş illerinde Ajans desteleri (Mali Destek Programları ve Cazibe Merkezi Programı) ile kurulan iki adet Tekstilkent bölge dışından yatırımcı çekmiş hem de üretime ve istihdama ciddi katkı sağlamıştır. Başta tekstil ve hazır giyim olmak üzere emek yoğun sektörlerde gözle görülür kapasite artışı yaşanmıştır. Buna paralel olarak Bitlis ilimizde de Tekstil ve Hazır Giyim sektöründe önemli ilerleme sağlanmıştır. Bu kapasite artışı ile birlikte bu sektörlerde yeni yatırımların teşvik edilmesi, ihracat kapasitelerinin geliştirilmesi ve Bölge'de yeni ürün üretiminin desteklenmesi, stratejik bir önem taşımaktadır.

2.1.3 Stratejik Tercih 3: Tarımsal Üretimdeki Rekabet Gücünün Artırılması

TRB2 Bölgesi'nin 2017 yılında toplam tarımsal üretim değeri yaklaşık 8.857.481 TL olup bunun %66,4'ü canlı hayvan, %15'i bitkisel üretim ve %18,6'sı hayvansal ürünlerin değerinden oluşmaktadır. Bu istatistiklerden de anlaşılacağı üzere tarım sektöründe yaratılan değerin çok büyük kısmı canlı hayvan ve hayvansal ürünlerden sağlanmaktadır. Bitkisel üretim değerinin düşük olmasının sebebi ise Bölge'nin topografik ve iklim özellikleri dolayısıyla ürün çeşitliliğinin yetersiz olması ve üretilen ürünlerin katma değeri yüksek tarımsal ürüne dönüştürülememesidir. Bölge kalkınmasının sağlanabilmesi için genelde tarımda ve özelde ise hayvancılıkta geçimlik ekonomiden modern üretime geçişin sağlanması ve katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin üretimine öncelik verilmesi gerekmektedir. Ayrıca tarım sektöründe özellikle üreticilerin, çiftçilerin bilgi ve becerilerinin artırılması, ilgili kurum ve kuruluşların Sivil Toplum Örgütlerinin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Böylece, TRB2 Bölgesi'nin tarımsal üretimde sahip olduğu avantajları ve potansiyelleri değere çevirerek, markaları ve rekabetçi üretim yapısıyla tanınan bir bölge konumuna gelmesi, stratejik bir önem taşımaktadır.

2.1.4 Stratejik Tercih 4: TRB2 Bölgesi Turizm Gelirlerinin Artırılması

Türkiye'nin 2023 hedefleri arasında yer alan 50 milyon turist ve 50 milyar dolar gelir hedefine ulaşabilmesi için kıyı turizminin yanı sıra Anadolu kentlerinde var olan zenginliğin turizme kazandırılması gerektiği 01-03 Kasım 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilen 3.Turizm Şurası'nda dile getirilmiştir. Turizmde bir politika değişikliğine işaret eden bu tespit, aynı zamanda nitelikli turistin Türkiye'ye çekilmesi yoluyla hem sektörden elde edilen gelirin artırılması hem de Türkiye'nin kültürel ve tarihi zenginliğinin ön plana çıkarılması anlamına

gelmektedir. Bununla beraber önümüzdeki dönemlerde Anadolu'nun turizm değeri taşıyan varlıklarının ziyaretçilerin sunumuna hazır hale getirilmesi, kıyı turizmindeki tıkanıklığın önünü açmak için bir gereklilik halini alacaktır.

TRB2 Bölgesi, zengin tarihi ve arkeolojik mirası, doğal güzellikleri, kültürel ve sosyal yaşamdaki çeşitliliği gibi özellikleriyle turizmde gelişen yeni eğilimlerin tecrübe edilebileceği bir bölgedir. Ancak; değişen ve gelişen sektör politikalarıyla uyumlu bir şekilde Bölge'nin turizm potansiyelini harekete geçirmek, turizm gelirlerini çeşitlendirmek, markalaşmayı sağlamak ve Bölge'nin bilinirliğini sağlamak amacıyla kamu-özel sektör işbirliği çerçevesinde turizm çeşitliliğini geliştirecek faaliyetlerin desteklenmesi önem arz etmektedir. Bu amaçla, Bölge'de turizm çeşitliliğinin ile turizm gelirlerinin artırılması, stratejik bir önem taşımaktadır.

3 BEŞERİ SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (BSG-SOP)

3.1 AMAÇ

Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programın Amacı; TRB2 Bölgesinde başta çocuklar ve gençler olmak üzere, ülkenin yeni nesil ekonomisinin ihtiyaç duyduğu donanıma, bilgiye ve beceriye sahip bireylerin yetiştirilmesi, kurum ve kuruluşların kurumsal kapasitelerini ve beşeri sermayelerinin niteliğinin geliştirilerek, bilinçli, aktif, sosyal ve kültürel anlamda gelişmiş, güçlü bir toplum inşa etmektir.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Nitelikli işgücü altyapısını geliştirmek,
2. Kurum ve kuruluşların beşeri sermayesinin niteliğini artırmak,
3. Genç girişimciliği ve Sosyal girişimcilik alanında kapasite artırmak,
4. Öğrencilerin robotik kodlama becerilerini geliştirmek.

3.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ

Klasik anlamda kalkınma; kısaca bir ülkenin, toplumsal ve ekonomik yapısını geliştirme, gelişmiş çağdaş ülkelere yetişme durumu olarak ifade edilmekle birlikte bireye yapılan yatırımları ve yaşam standardının iyileşmesi ile ilgilidir. Kalkınmanın sadece fiziki üretim ve yatırım faktörleriyle yapılacak yatırımlarla sağlanması mümkün değildir. Toplumların kalkınma bağlamında ekonomik gelişme süreçlerinde başarılı olabilmeleri, fiziki sermayeleri yanında beşeri sermayelerinin de geliştirilmesine bağlıdır. Beşeri sermaye; eğitimli işgücünün bilgi, beceri ve deneyimlerini ifade etmek için kullanılmakta ve ekonomik büyümenin temel unsurlarının başında gelmektedir. Bu anlamda, beşeri sermayeye yatırım yapmayan ülkelerin iktisadi alanda yüksek bir performans göstermesi mümkün değildir. Bu bağlamda ülkelerin fiziki sermayenin yanında beşeri sermayeyi de geliştirici politikalar üretmeleri önem taşımaktadır.

Bilgi çağında, gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkeleri yakalayabilmeleri, bilgi ve bilginin ürünü olan ileri teknolojiyi üretebilecek ve kullanabilecek insan gücünü yetiştirmelerine bağlıdır. Bu amaçla yoğun ve ülke ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikli beşeri sermayeye sahip olmak için bu alanda yapılacak yatırımları kaçınılmaz hale getirmektedir. Bu alandaki

müdahaleler ekonomik büyümeye, dolayısıyla bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik önemli katkılar sağlamaktadır.

Bu gerçekten hareketle, TRB2 Bölgesinin Türkiye ortalamasının üstünde genç nüfusa sahip olması, bölgedeki kamu kurumlarının, yerel yönetimlerin, özel sektörün ve STK'ların kurumsal ve beşeri sermaye kapasitelerinin yetersiz olması, sürekli gelişen teknolojinin bölgede çok düşük standartlara sahip olması, Ar-Ge gibi çeşitli bilimsel faaliyetlerin yetersiz olması gibi sebepler bölgede beşeri sermayenin niteliğinin geliştirilmesine yönelik özel programların, projelerin ve faaliyetlerin tasarlanmasını ve hayata geçirilmesini zorunlu kılmaktadır.

3.2.1 Ulusal ve Bölgesel Planlarla İlişkisi

10. Kalkınma Planı; (OKP) Planın Hedefleri ve Politikaları bölümündeki "Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum" başlığında sosyal politikalar alanında mevcut durum analizler sunarak çocuk ve gençlerin birçok anlamda korunmaları, kendi potansiyellerini geliştirici, eğitici hedefler belirlenmiştir. Üst ölçekli planlardan DAP 2014-2018 Eylem Planı da "Beşeri-Sosyal Sermayenin ve Sosyal Altyapının Güçlendirilmesi" Gelişme Eksen'inde beşeri ve sosyal sermayenin güçlendirilmesi amacıyla eğitim, sağlık, kültür, spor, sosyal hizmet ve sivil toplum konularında birçok eylemlere yer verilmiştir. Bir diğer üstü ölçekli plan olan "2014-2023 Ulusal İstihdam Stratejisi'nde" de işgücü piyasasındaki yapısal sorunların çözülmesi, orta ve uzun vadede büyümenin istihdama katkısını artırmak suretiyle işsizlik sorununa kalıcı çözümler getirilmesi amacıyla 4 temel politika eksenleri belirlenmiş ve 7 sektörde sektör raporları hazırlanmıştır. Ulusal ve Bölgesel Planlara paralel olarak DAKA 2014-2023 Bölge Planı "Güçlü Toplum" ekseninde "bölgede çocuk ve gençlerin niteliklerinin geliştirilmesi" ve "kurumsal kapasitenin artırılması*"* hedeflenmiştir.

3.2.2 Ön Risk Değerlendirmesi

Beşeri sermayeye yönelik planlanan yatırım sonuçları toplumlarda kısa vadede hissedilebilen yapıda değildir. Öte yandan bölgenin genç nüfus potansiyelini göz önünde bulundurduğumuzda beşeri sermaye yatırımları uzun vadede bölgesel kalkınma için önemli fırsatlar sunmaktadır. Söz konusu fırsatların kurumsal bir yapı düzeyinde koordinasyonu için Ajans bünyesinde muhtemel risklerin yönetilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

3.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ

3.3.1 Çıktı Göstergeleri

Tablo 1: BSG-SOP Çıktı Göstergeleri

Çıktı Göstergeleri	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Faydalanan Öğrenci Sayısı	Kişi	400	Faaliyet Raporu
Faydalanan Engelli Sayısı	Kişi	50	Faaliyet Raporu
Faydalanan Çocuk (0-14 yaş) Sayısı	Kişi	500	Faaliyet Raporu
Faydalanan Genç (15-29 yaş) Sayısı	Kişi	500	Faaliyet Raporu
Gerçekleşen Eğitim Sayısı	Adet	30	Faaliyet Raporu
Gerçekleşen Bilinçlendirme Faaliyetleri Sayısı	Adet	16	Faaliyet Raporu
GerçekleşenYenilikçi Hizmet / Model Sayısı	Adet	2	Faaliyet Raporu
Bilinçlendirme Faaliyetlerine Katılan Kişi Sayısı	Kişi	1000	Faaliyet Raporu
MDP Kapsamında Desteklenen Proje Sayısı	Adet	20	Faaliyet Raporu
Faaliyete Geçen Kuluçka Merkezi Sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
Gerçekleştirilen Eylem Sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
Desteklenen Sosyal Girişimcilik Faaliyeti Sayısı	Adet	10	Faaliyet Raporu
Başarılı Bulunan Öğrenci Projesi Sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu
Gerçekleştirilen Uygulama Ziyareti Sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
Desteklenen Ar-Ge Projeleri Sayısı	Adet	10	Faaliyet Raporu
Altyapısı geliştirilen Mesleki ve Teknik Lise Sayısı	Adet	10	Faaliyet Raporu

3.3.2 Sonuç Göstergeleri

Tablo 2: BSG-SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1,3,4	Ulusal ve Uluslararası Programlara Başvurulan Proje Sayısı	Adet	40	Faaliyet Raporu
3,4	Ulusal ve Uluslararası Programlarda Derece Kazanan Proje Sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
3,4	Ar-Ge 'ye dayalı Geliştirilen Ürün Sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
1,2	İstihdam Edilen Kişi Sayısı	Adet	30	Faaliyet Raporu
3	Geliştirilen Sosyal Girişimcilik Projesi Sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
3,4	Patenti Alınan Hizmet/Ürün Sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu

3.4 PROJE VE FAALİYETLER

3.4.1 Araştırma, Analiz ve Programlama

3.4.1.1 2018 -2023 Dönemi Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Eylem Planı

TRB2 Bölgesi'nin bölgelerarası farklılıklarını azaltmasında ve bölgesel rekabet edilebilirlik gücünü artırmasında en etkili araç nitelikli beşeri sermayeye sahip olmasıdır. Bu kapsamda 2018 başlatılan "2018-2023 Dönemi Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Eylem Planı" hazırlıklarının 2019 yılında devam ederek tamamlanması ve uygulamaya konulması planlanmıştır.

3.4.2 İşbirliği ve Koordinasyon

3.4.2.1 TRB2 Bölgesinde Sosyal Girişimcilik ve Robotik Kodlama Faaliyetlerinin Desteklenmesi

Sosyal girişimcilik, yaşandığı çevredeki toplumsal bir sorunun veya ihtiyacın belirlenerek, bu sorunun ortadan kaldırılması veya ihtiyacın giderilmesi için girişimcilik prensiplerini kullanarak kalıcı çözümler üretir. Sosyal girişimcilik anlamında birçok gencin yaratıcı fikirleri bulunmasına karşılık bu projeler finansman kaynağının olmamasından dolayı hayata

geçirilememektedir. Bu faaliyet ile TRB2 Bölgesinde ikamet eden ya da TRB2 Bölgesi üniversitelerinden mezun olmuş sosyal girişimcilik alanında inovatif fikirleri olan kişilerin projelerine ulusal/uluslararası donör kurumlarla işbirliğine halinde destek sağlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda Avrupa Birliği tarafından desteklenen ve Koç Üniversitesi / KUSİF tarafından sunulan ve Ajansımızla birlikte 4 Ajansın iştirakçi olduğu "Türkiye'de Sosyal Girişimcilik Ağı Oluşturma Projesi" faaliyetleri kapsamında tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri ile Ajans personeline yönelik yurtiçi eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.

Ayrıca bölgedeki Robotik Kodlama faaliyetleri için eğitim kurumlarında öğretmen ve öğrencilere kapasite geliştirici eğitimler ve bilgilendirme faaliyetleri düzenlenecektir.

3.4.3 Kapasite Geliştirme

3.4.3.1 BSG-SOP Tecrübe Paylaşımı ve Örnek Uygulama Ziyaretleri

Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programın amaç ve hedeflerine yönelik Ajans uzmanları ve ilgili kurum, kuruluş temsilcilerinin katılımıyla yurtiçi ve yurtdışında yürütülen projelere, konferans ve seminerlere, çalıştaylara ve örnek uygulamalara çalışma ziyaretleri gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda Gaziantep Sanko Okulları, İSMEK, İstanbul Erkek Liseliler Vakfı, Gaziantep Alman Uluslar Arası İşbirliği Kurumu, Koç Üniversitesi KUSİF kurumlarına ziyaret gerçeleştirilecektir.

3.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek

3.4.4.1 TRB2 Bölgesi 1.Mesleki Eğitim, İstihdam, İnovasyon ve Kariyer Fuarı

Bölgedeki meslek liselerinde, bilim sanat merkezlerinde ve halk eğitim merkezlerinde her yıl kayda değer ve bazen ülke gündeminde konuşulan öğrenci projeleri yeterince sergilenememekte veya çok ilkel şartlarda sergilenmektedir. Faaliyet kapsamında İl Milli Eğitim Müdürlükleri, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, İŞKUR, TÜBİTAK, TOBB ve Bölge üniversiteleri ile işbirliği halinde bölgenin bu alandaki başarısına dikkati çekmek ve kamuoyu oluşturmak amacıyla 24-28 Nisan 2019 tarihinde Van ilinde "TRB2 Bölgesi 1.Mesleki Eğitim, İstihdam, İnovasyon ve Kariyer Fuarı'nın gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

3.4.4.2 Gençler İçin "İlham Veren Konferanslar" Dizisi

BSG-SOP kapsamında TRB2 Bölgesindeki çocukların ve gençlerin vizyonunu olumlu yönde etkilemek üzere ulusal ve uluslararası düzeyde rol model olabilecek şahsiyetlerin gençlerle buluşmalarına imkân sağlayacak konferansların düzenlenmesi planlanmıştır. Söz konusu

konferanslar Bitlis, Hakkâri Muş ve Van illerindeki Üniversiteler, Milli Eğitim Müdürlükleri ile işbirliği halinde gerçekleştirilecektir. Söz konusu faaliyet kapsamında yıl içinde her ilde en az iki konferans gerçekleştirilecektir.

3.4.4.3 BSG -SOP Tanıtım Faaliyetleri

2019 yılında BSG-SOP kapsamında planlanan faaliyetlerin tanıtımı için, yerel paydaşlarla toplantılar, bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Söz konusu faaliyetler için ayrıca tanıtım materyalleri hazırlanacaktır.

3.4.4.4 BSG-SOP Değerlendirme Faaliyetleri

BSG-SOP uygulaması kapsamında planlanan faaliyet uygulamalarının değerlendirilmesi amacıyla yıl boyunca 3'er aylık periyodlarla düzenli toplantılar yapılacaktır.

3.4.4.5 BSG-SOP Genel Yönetim Faaliyetleri

BSG-SOP faaliyetlerinin uygulanması aşamasında genel yönetim faaliyetleri (yolluk, harcırah, vb.) gerçekleştirilecektir.

3.4.5 Ajans Destekleri

3.4.5.1 Mali Destek Programı

3.4.5.1.1 2018 Yılı Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programı Devam Eden Proje Faaliyetleri

2018 yılında ilana çıkılan "Çocuk ve Gençlerin Mali Destek Programı" projelerinin uygulamaları 2019 yılında devam edecektir. Projelerin İzleme, Proje Kapanış ve Ödeme faaliyetleri İzleme ve Değerlendirme Birimi tarafından gerçekleştirilecektir.

3.4.5.1.2 Meslek Liselerinde Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi Mali Destek Programı

Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programın amaç ve hedefleri doğrultusunda 2019 yılı proje teklif çağrısı kapsamında "Meslek Liselerinde Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi Mali Destek Programı" ilan edilecektir. Programın amacı ve öncelikleri aşağıda belirtilmiştir.

Programın Amacı

"TRB2 Bölgesinde Milli Eğitim Bakanlığına Meslek Liselerinin Ar-Ge ve İnovasyona dayalı teknoloji altyapısının geliştirerek Endüstri 4.0'a uyumlu mesleklerin yaygınlaştırılmasını sağlamaktır."

Öncelik 1: Ar-ge, İnovasyon ve endüstri 4.0'a dayalı teknoloji altyapının geliştirilmesi,

Öncelik 2: Ar-ge, İnovasyon ve endüstri 4.0'a dayalı beşeri kapasitenin geliştirilmesi,

Öncelik 3: Öğrencilerin Ar-Ge projelerinin desteklenmesi

3.4.5.1.3 BSG-SOP 2019 Mali Destek Programlarının Yürütülmesi Faaliyetleri

BSG SOP kapsamında planlanan Mali Destek Programı, Güdümlü Proje Desteği, Teknik Destek ve Fizibilite Desteği programlarının Bölge'de tanıtılması; bağımsız değerlendirici ve değerlendirme komitesi vb. faaliyetlerin yürütülmesi planlanmıştır. Söz konusu faaliyetler Program Yönetim Birimi koordinasyonunda gerçekleştirilecektir.

3.4.5.1.4 BSG-SOP 2019 Mali Destek Programları İzleme Faaliyetleri

BSG SOP kapsamında planlanan Mali Destek Programı, Güdümlü Proje Desteği, Teknik Destek ve Fizibilite Desteği programları kapsamında desteklenecek projelerin izleme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Söz konusu faaliyetler İzleme ve Değerlendirme Birimi tarafından uygulanacaktır.

3.4.5.2 Cazibe Merkezleri Destekleme Programı

3.4.5.2.1 Teknokent Kuluçka Merkezi CMDP

Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programın amaç ve hedefleri doğrultusunda 2019 yılı Cazibe Merkezleri Destekleme Programı kapsamında 6.000.000,00 TL bütçeli "Teknokent Kuluçka Merkezi" projesi hayata geçirilecektir.

Programın Amacı

Üniversitede yer alan akademisyenlerin, üniversite öğrencileri ile genç girişimcilerin ve sosyal girişimcilerin Ar-Ge ve İnovasyona dayalı proje fikirleri üretmeleri ve proje fikirlerinin de Kuluçka Merkezi bünyesinde olgunlaştırılarak ürüne dönüştürülmesini ve ticarileştirilmesini sağlamak.

Programın Öncelikleri

Öncelik 1: Girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması,

Öncelik 2: Nitelikli Ar-Ge proje fikirlerinde, fikirden prototipe geçişi sağlamak,

Öncelik 3: Akademik çalışmalarının ticarileşmesini sağlamak,

Öncelik 4: Bölgede katma değerli ürünlerin üretilmesine ve geliştirilmesine imkân sağlamak,

Öncelik 5: Girişimciliği bölgesel kalkınma için sürdürülebilir kılmak ve nitelikli iş gücüne katkı sağlamak,

Öncelik 6: Girişimciliği teşvik ederek yeni şirketlerin kurulmasını sağlamak,

Öncelik 7: Bölgede teknoloji alanında gelişmelerin olabilmesi adına ihtiyaç duyulan ortamın, laboratuvarların oluşmasını sağlamak.

3.4.5.3 BSG-SOP 2019 Yılı Teknik Destek Programı

2019 yılında Bölge'deki kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının kurumsal kapasitelerinin artırılması ve beşeri sermayelerinin niteliğinin geliştirmesine yönelik olarak Ajansın Teknik Destek uygulaması devam edecektir.

3.4.5.4 BSG-SOP 2019 Yılı Fizibilite Desteği

2019 yılında Ajansın Fizibilite Desteği uygulaması devam edecektir. Çalışma Programının stratejik tercihleri ile Sonuç Odaklı Programların içeriğine, hedeflerine uygun olmayan proje teklifleri desteklenmeyecektir.

3.4.6 Önemli Kamu Yatırımları

BSG-SOP'un hedeflerine katkı sağlayacağı düşünülen kamu yatırım projeleri olması durumunda Çalışma Programında 2019 yılında gerekli revizyonlar yapılacaktır.

3.4.7 AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

BSG-SOP'un hedeflerine katkı sağlayacağı düşünülen Avrupa Birliği ve Dış Kaynaklı Programlardaki Hibe Programları Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi tarafından takip edilecek ve proje başvuruları yapılacaktır.

3.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI

Tablo 3: BSG-SOP Süresi ve Zaman Planlaması

FAALİYETLER	2019		2020	2021
	1. 6 ay	2. 6 ay		
2018 -2023 Dönemi Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Eylem Planı				
TRB2 Bölgesinde Sosyal Girişimcilik ve Robotik Kodlama Faaliyetlerinin Desteklenmesi				
BSG SOP Tecrübe Paylaşımı ve Örnek Uygulama Ziyaretleri				
TRB2 Bölgesi 1.Mesleki Eğitim, İstihdam, İnovasyon ve Kariyer Fuarı				
Gençler İçin "İlham Veren Konferanslar" Dizisi				
BSG-SOP Tanıtım Faaliyetleri				
BSG-SOP Değerlendirme Faaliyetleri				
BSG-SOP Genel Yönetim Faaliyetleri				
2018 Yılı "Çocukların ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu MDP" Devam Eden Proje Faaliyetleri				
Meslek Liselerinde Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi Mali Destek Programı				
Teknokent Kuluçka Merkezi CMDP				
BSG-SOP 2019 Mali Destek Programlarının Yürütülmesi Faaliyetleri				
BSG-SOP 2019 Mali Destek Programlarının İzleme Faaliyetleri				

BSG-SOP 2019 Yılı Teknik Destek Programı				
BSG-SOP 2019 Yılı Fizibilite Desteği				

3.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ

Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programların yönetim ve koordinasyonundan Planlama ve Programlama ve Koordinasyon birimi sorumlu olacaktır. PPKB Ajans uzmanlarının katılımı ile "Sosyal Politikalar Çalışma Grubu (SPÇG)" oluşturulmuştur. Planlama biriminden görevlendirilen bir uzman bu çalışma grubunun koordinasyonunu sağlayacaktır. SPÇG tarafından diğer birimlerle işbirliği halinde BSG-SOP için yıllık uygulama ve koordinasyon planı hazırlanacaktır. Hazırlanan plan dâhilinde bölge düzeyindeki ilgili kamu kurum ve kuruluşlarında katılım sağladığı toplantılar gerçekleştirilecektir. BSG-SOP faaliyetleri kapsamında kaydedilen ilerlemeler Yönetim Kurulu üyeleriyle paylaşılacaktır.

3.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME

BSG-SOP kapsamında Proje Teklif Çağrısı yöntemiyle desteklenen projeler İzleme ve Değerlendirme Birimi tarafından Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği esasları doğrultusunda izlenecektir. Bunları dışında kalan BSG-SOP faaliyetleri ise "Sosyal Politikalar Çalışma Grubu (SPÇG)" tarafından hazırlanacak olan Program İlerleme ve Değerlendirme Raporu'nda belirtilerek Genel Sekreterliğe sunulacaktır.

Tablo 4: BSG-SOP Faaliyet Tablosu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma, Analiz Ve Programlama	2018-2023 Dönemi Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi Eylem Planı	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	150.000,00
İşbirliği Ve Koordinasyon	TRB2 Bölgesinde Sosyal Girişimcilik ve Robotik Kodlama Faaliyetlerin Desteklenmesi	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	140.000,00
Kapasite Geliştirme	BSG-SOP Tecrübe Paylaşımı ve Örnek Uygulama Ziyaretleri	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	80.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	TRB2 Bölgesi 1.Mesleki Eğitim, İstihdam, İnovasyon ve Kariyer Fuarı	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	250.000,00
	Gençler İçin "İlham Veren Konferanslar" Dizisi	PPKB YDO	01.01.2019 31.12.2019	80.000,00
	BSG-SOP Tanıtım Faaliyetleri	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	50.000,00
	BSG-SOP Değerlendirme Faaliyetleri	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
	BSG-SOP Genel Yönetim Faaliyetleri	TÜM BİRİMLER	01.01.2019 31.12.2019	75.000,00
Ajans Destekleri	2018 Yılı "Çocukların ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu MDP" Devam Eden Proje Faaliyetleri	İDB	01.01.2019 31.12.2020	6.000.000,00
	2019 Mali Destek Programlarının Yürütülmesi Faaliyetleri	PYB İDB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
	2019 Mali Destek Programları İzleme, Faaliyetleri	İDB	01.01.2019 31.12.2019	25.000,00
	BSG-SOP 2019 Yılı Teknik Destek Programı	PYB	01.01.2019 31.12.2019	1.500.000,00

	BSG-SOP 2019 Yılı Fizibilite Desteği	PYB İDB	01.01.2019 31.12.2019	250.000,00
	"Meslek Liselerinde Teknolojik Altyapının Geliştirilmesi" Mali Destek Programı	PYB PPKB İDB YDO	01.01.2019 31.12.2021	4.000.000,00
	Teknokent Kuluçka Merkezi CMDP	YDO İDB PPKB	01.01.2019 31.12.2021	6.000.000,00
TOPLAM				**18.720.000,00**

4 EMEK YOĞUN SEKTÖRLERİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (EYSG-SOP)

4.1 AMAÇ

Programın genel amacı, TRB2 Bölgesi'nin potansiyeli doğrultusundaki emek yoğun sektörlerin geliştirilmesini, üretim ve istihdamı artıracak stratejik yatırımların Bölge'ye çekilmesini, Bölgedeki işletmelerin birbirleriyle ve Bölge dışındaki ilgili sektördeki işletmelerle ekonomik ve ticari işbirliklerinin güçlendirilmesine destek sağlanmasını, yatırım altyapısının iyileştirilmesini ve mevcut yatırımların ekonomik ve beşeri kapasitelerinin arttırılmasını kapsamaktadır.

ÖZEL AMAÇLAR

1. İmalat sanayi altyapısının iyileştirilmesi,
2. Emek yoğun sektörlerde istihdamın artırılması,
3. Emek yoğun sektörlerde üretim kapasitelerinin geliştirilmesi,
4. Emek yoğun sektörlerde işbirliği, pazarlama olanaklarının geliştirilmesi ve ihracat kapasitelerinin artırılması,
5. Emek yoğun sektörlerde Bölgede üretimi olmayan ürünlerin üretilmeye başlanması,

4.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ

Bölge düzeyinde, yatırım altyapısının ve sanayi ortamının geliştirilmesinin önündeki en büyük sorunlardan birinin fiziksel altyapı yetersizliğinin olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, TRB2 Bölgesi'nde emek yoğun sektörlerin gelişebilmesi için altyapı sorunlarının giderilmesi, altyapının iyileştirilmesi ve altyapı ihtiyaçlarının karşılanması, ekonomik işbirliği ve koordinasyon faaliyetleri ile desteklenmesi gerekmektedir.

Bölge Planı mevcut durum analizleri ve Ajans tarafından sağlanan mali desteklerin istihdama katkısı göz önüne alındığında imalat sanayinde tekstil ve hazır giyim, ağaç ürünleri ve mobilya imalatı, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı ve gıda ürünleri ile hizmetler sektöründe otel işletmeleri ve çağrı merkezleri ön plana çıkmaktadır. TRB2 Bölgesi için kritik öneme sahip olan emek yoğun sektörleri geliştirmek, istihdamı artırmak, Bölge'de üretimi olmayan ürünlerin imalatını sağlamak ve ihracatı artırmak gibi amaçlara zemin hazırlamak için ilgili müdahale alanlarını içeren Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı

tasarlanarak ilgili faaliyetler, projeler ve programlar belirlenerek 2019 yılından itibaren uygulanması planlanmıştır.

4.2.1 Ulusal ve Bölgesel Planlarla İlişkisi

Onuncu Kalkınma Planı'na göre ekonomik büyüme ve üretim ekseni batıdan doğuya doğru kaymaktadır ve hızlı büyüyen ekonomiler başlangıçta düşük maliyetli iş gücüne dayalı, ucuz ve düşük teknolojili ürün üretip ihraç etmektedir. Onuncu Kalkınma Planı'nda yer alan "İmalat Sanayinde Dönüşüm" başlığı altında "Tekstil, hazır giyim ve deri sektörlerinin müşteri odaklı, hız ve esnekliği ile üretici özelliklerini geliştiren, tasarım, koleksiyon ve marka yaratabilen, yenilikçi, çevreye duyarlı, pazarlama ve üretim kanallarında etkin olan bir yapıya dönüşümü desteklenecektir" ifadesi yer almaktadır. Mobilya sanayisi için tasarım becerisi, marka geliştirme, modern üretim tekniklerinin kullanımı, kayıtlı çalışma ve dağıtım kanallarına erişme kabiliyeti artırılması hedeflenmektedir. Üst ölçekli kalkınma planlarının ışığında hazırlanan TRB2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı'na göre ise; Türkiye'nin batı bölgelerinde katma değeri yüksek sektörlere yönelimi ve sektörel çeşitliliğin artması başta tekstil ve hazır giyim sanayi olmak üzere emek-yoğun sektörlerin doğuya kaymasına sebep olmaktadır. TRB2 Bölgesi'nde istihdam oranının ve ihracat kapasitesinin arttırılması amacıyla emek yoğun sektörlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

4.2.2 Ön Risk Değerlendirmesi

Emek yoğun sektörlerde kayıt dışı ekonomi haksız rekabete yol açarken kayıt dışı istihdamda yaygın olarak görülmektedir. Sosyal güvenlik ahlakı üzerine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve illerdeki Sosyal Güvenlik Kurumları ile ilgili işbirliği sağlanarak bu risk bertaraf edilmeye çalışılacaktır. Kalifiye eleman eksikliği riskinin ise verilecek olan düzenli eğitimlerle azaltılması hedeflenmektedir. Bunun yanında Bölge genelinde tekstil üretimi alanında fason üretim yapılmaktadır ve fason üretim, özü gereği devamlılık arz etmediğinde riskli bir üretim biçimidir. Bu konuda kısa vadede işletmelerin faydalanabileceği markalaşma ve tasarım hususlarında farkındalık oluşturma faaliyetleri düzenlenecektir.

4.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Program kapsamında 2019-2021 döneminde hedeflenen sonuç ve çıktılar aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

4.3.1 Çıktı Göstergeleri

Tablo 5: EYSG-SOP Çıktı Göstergeleri

Çıktı Göstergeleri	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Van OSB içinde yer alan Tekstilkent'te Faaliyet Gösteren Tekstil/Hazır Giyim Firma Sayısı	Adet	10	Faaliyet Raporu

Altyapı desteği alan OSB sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu
Altyapı desteği alan KSS sayısı	Adet	2	Faaliyet Raporu
Bölgeye Çekilen Yatırımcı Firma Sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
Katılım Sağlanan Fuar Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
MDP kapsamında desteklenen proje sayısı	Adet	20	Faaliyet Raporu
Gerçekleşen yatırım tutarı (Özel Sektör)	Milyon TL	35	Faaliyet Raporu
Fizibilite Çalışması	Adet	3	Faaliyet Raporu
Çalıştay Sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
Oluşturulan KOBİ Ağı Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Bilgilendirme Toplantıları Sayısı	Adet	4	Faaliyet Raporu
Basılan Yeni Materyal Sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu
Düzenlenen Zirve Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu

4.3.2 Sonuç Göstergeleri

Tablo 6: EYSG-SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
2	İstihdam Artışı	Kişi	500	TÜİK, SGK
4	Tekstil Sektöründe İhracat Artışı	Yüzde	10	Türkiye İhracatçılar Meclisi
3	Emek Yoğun Sektörlerdeki Üreticilerin Üretim Artışı	Yüzde	10	İdari Kayıtlar
5	Üretilmeye başlanan yeni ürün sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
1	TRB2 Bölgesi'nde OSB'lerin altyapı eksikliklerinin tamamlanması	Yüzde	70	Program Kapanış Raporu

4.4 PROJE VE FAALİYETLER

4.4.1 Araştırma, Analiz ve Programlama

4.4.1.1 Hakkâri Esendere / Yüksekova Şemdinli Arasında Serbest Bölge / Serbest Pazar Model Araştırması

Hakkâri ili hem İran ve hem de Irak'a komşu olma özelliğine sahiptir. Bu yüzden bu iki ülke ile ticari ilişkilerin gelişmesinde Hakkâri ilinin coğrafik konumu önem arz etmektedir. Ticari ilişkilerdeki gelişme Bölge halkının refahına ve ekonomik aktivitenin çeşitliliğine katkı sağlayacaktır. Bu amaçla Hakkâri ilindeki Esendere Sınır Kapısı ile Yüksekova ve Şemdinli ilçeleri arasında Serbest Pazar oluşturulmasına yönelik hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilecek bir model araştırma fizibilite çalışması yapılacaktır.

4.4.1.2 Döngüsel Ekosistem Fizibilite Çalışması

İmalat sanayinde son dönemde oldukça yaygın bir şekilde gündeme gelen çevrenin korunması için geri dönüşüm, sıfır atık, döngüsel ekosistem gibi kavramlar tartışılmaya başlanmıştır. Ömrünü tamamlamış araçlar, beyaz eşyalar, metal ürünler, kâğıt, mobilya ve plastik atıkları gibi pek çok ürünün değerlendirilmesi ile kaynak verimliliğinin sağlanması ve atıkların azaltılarak ekonomiye kazandırılması söz konusu olabilecektir. Atık yönetiminde ve üretimde verimliliği artırmak amacıyla Döngüsel Ekosistem Fizibilite Çalışması gerçekleştirilecektir.

4.4.2 İşbirliği ve Koordinasyon

4.4.2.1 TRB2 Bölgesi KOBİ Çalıştayları

2015 - 2018 KOBİ Stratejisi Eylem Planı'na göre ülke çapındaki toplam işletmelerin %99,9'u Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) sınıfına girmektedir. KOBİ'lerin toplam mal ve hizmet satın alışları içerisindeki payı %65,5'tir, cirodaki payı, %63,3'tür, üretim değerindeki payı %56,2'dir ve ülkedeki çalışan sayısı içerisindeki payı %75,8'dir. Ayrıca ihracatın %59,2'sini KOBİ'ler gerçekleştirmiştir. TRB2 Bölgesi'nde de işletmelerin önemli bir kısmı KOBİ ya da mikro işletme ölçeğindedir. Avrupa Birliği'nde son yıllarda girişimcileri bilgilendirmek, destek mekanizmaları hakkında bilgi sunmak ve cesaretlendirmek için KOBİ Haftası etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu çerçevede ekonominin bel kemiği sayılabilecek Bölgedeki KOBİ'lere yönelik 4 ilde çalıştaylar düzenlenmesi planlanmaktadır.

4.4.2.2 Hakkâri Madencilik Çalıştayı

TRB2 Bölgesi özellikle çinko ve kurşun madenleri potansiyeli anlamında önemli bir yere sahiptir. Hakkâri İli Bölge'de en önemli çinko ve kurşun yataklarını barındırmaktadır. TRB2 Bölgesi'nde zenginleştirme tesislerin eksikliği katma değeri düşük maden ticaretine neden

olmaktadır. Hakkâri İli ve çevresinde zenginleştirme tesislerinin kurulması, madenlerin katma değerli ürün haline dönüştürülmesi, madencilik alanında yatırımların gerçekleşmesi için yol haritalarının belirlenmesi amacıyla Hakkâri ilinde madencilik çalıştayı düzenlenecektir.

4.4.3 Kapasite Geliştirme

4.4.3.1 TRB2 Bölgesi KOBİ Ağı Oluşturulması

Özellikle Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerde oluşturulan KOBİ ağları firmalara pazar bulma, ihracat kapasitesine ulaşma ya da kapasite artırma, fon bulma gibi konularda ciddi katkılar sunmaktadır. Bu model mevcut KOBİ'lerin gelişmesine ön ayak olurken yeni girişimcileri ve girişimci adaylarını da cesaretlendirmektedir. Yurt içindeki firmalarla sektörel bazlı bilgi transferinin sağlanması amacıyla TRB2 Bölgesindeki firmaların faydalanacağı bir iletişim ağı oluşturulup Bölgedeki işletmelere ihracatı geliştirme, pazar bulma, yalın üretim, atık yönetimi gibi konularda danışmanlık hizmeti sağlanacaktır.

4.4.3.2 TRB2 Bölgesinde Ulusal ve Uluslararası Fonlar Hakkında Bilgilendirme Toplantısı

TRB2 Bölgesindeki illerde ulusal ve uluslararası fonlar hakkında Bitlis, Hakkâri, Muş ve Van illerinde bilgilendirme toplantıları düzenlenecektir.

4.4.3.3 Emek Yoğun Sektörler için Tecrübe Paylaşımı ve Fuarlara Katılım

10 - 13 Temmuz 2019 tarihleri arasında Tüyap İstanbul Fuar ve Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilecek olan IFEXPO (14. Uluslararası İstanbul Dış Giyim, Triko, İç Giyim, Çorap, Denim, Spor Giyim, Abiye Giyim, Dokuma, Örme ve Teknik Kumaşlar, Konfeksiyon Yan Sanayi ve Aksesuarları Fuarı) Fuarına katılım sağlanacaktır. Ayrıca bölgeden seçilen mobilya üreticilerini Bursa İnegöldeki üretim merkezlerine yönelik tecrübe paylaşımı gerçekleştirilecektir.

4.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek

4.4.4.1 Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi Tanıtım Faaliyetleri

2018 yılında EYSG -SOP kapsamında planlanan faaliyetlerin tanıtımı için, yerel paydaşlarla toplantılar, bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Söz konusu faaliyetler için ayrıca tanıtım materyalleri hazırlanacaktır.

4.4.4.2 Sonuç Odaklı Program Uygulaması Değerlendirme Faaliyetleri

EYSG -SOP uygulaması kapsamında planlanan faaliyet uygulamalarının değerlendirilmesi amacıyla yıl boyunca 3'er aylık periyodlarla düzenli toplantılar yapılacaktır.

4.4.4.3 Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi SOP Genel Yönetim Faaliyetleri

EYSG -SOP faaliyetlerinin uygulaması aşamasında genel yönetim faaliyetleri (yolluk, harcırah, vb.) gerçekleştirilecektir.

4.4.4.4 Emek Yoğun Sektörler Yatırımları için Tanıtım Materyallerinin hazırlanması ve basımı

TRB2 Bölgesinde başta tekstil ve hazır giyim olmak üzere emek yoğun sektörlerde yatırım ve tanıtım yapılması ve fuarlarda ya da diğer ziyaret ve aktivitelerde dağıtmak üzere yatırım ve tanıtım materyalleri hazırlanacaktır.

4.4.4.5 TRB2 Bölgesi Hazır Giyim Zirvesi

Türkiye Hazır Giyim Federasyonu ile işbirliği yapılarak Bölgedeki tekstil sektör temsilcilerinin katılımıyla TRB2 Bölgesi Hazır Giyim Zirvesi yapılacaktır.

4.4.5 Ajans Destekleri

4.4.5.1 Mali Destek Programı

4.4.5.1.1 2018 Yılı Yatırım Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı (KÖAP04)

2018 yılında sözleşmesi imzalanan projelerin faaliyetleri yürütülecek; İzleme ve Değerlendirme Birimi tarafından projelerin izlemeleri, ödeme işlemleri, nihai raporlama ve proje kapanış işlemleri gerçekleştirilecektir.

4.4.5.1.2 Emek Yoğun Sektörlerin Desteklenmesi Mali Destek Programı

EYSG –SOP'un amaç ve hedefleri doğrultusunda 2019 yılı proje teklif çağrısı kapsamında 15 milyon TL bütçeli "Emek Yoğun Sektörlerin Desteklenmesi Mali Destek Programı" ilan edilmesi planlanmıştır. Programın amacı, öncelikleri ve destek miktarları aşağıda belirtilmiştir.

Programın Amacı: TRB2 Bölgesinde faaliyet gösteren ya da gösterecek emek yoğun sektörlerde yatırımın ve istihdamın artırılması, Bölge'de üretilen ürün sayısının artırılmasıdır.

Programın Öncelikleri:

Öncelik 1: Başta **tekstil ve hazır giyim, mobilya imalatı ve kauçuk ve plastik** ürünlerin imalatı olmak üzere emek yoğun imalat sanayi sektör üreticilerinin üretim kapasitelerinin artırılması

Öncelik 2: TRB2 Bölgesine başta **tekstil ve hazır giyim, mobilya imalatı ve kauçuk ve plastik ürünlerin** imalatı olmak üzere emek yoğun imalat sanayi sektör yatırımlarının gerçekleşmesinin sağlanması,

Öncelik 3: Emek yoğun sektörlerde TRB2 Bölgesi'nde üretimi olmayan ürünlerin üretilmeye başlanması,

Öncelik 4: Emek yoğun sektör üreticilerinin ihracat kapasitelerinin artırılması,

Öncelik 3: Tekstil ve/veya hazır giyim sektöründe ürünlerin **AR-GE, tasarım ve markalaşma faaliyetleri ile ticarileştirmesi/pazarlanması**

4.4.5.1.3 Mali Destek Programlarının Yürütülmesi Faaliyetleri

EYSG -SOP kapsamında planlanan Mali Destek Programı, Teknik Destek, Fizibilite Desteği programlarının Bölge'de tanıtılması, bağımsız değerlendirici, değerlendirme komitesi vb. faaliyetlerin yürütülmesi planlanmıştır. Söz konusu faaliyetler Program Yönetim Birimi ve Yatırım Destek Ofislerinin koordinasyonunda gerçekleştirilecektir.

4.4.5.1.4 Mali Destek Program İzleme Faaliyetleri

EYSG-SOP kapsamında planlanan Mali Destek Programı, Teknik Destek ve Fizibilite Desteği programları kapsamında desteklenecek projelerin izleme ve değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

4.4.5.2 EYSG-SOP 2019 Fizibilite Desteği Faaliyetleri

2019 yılında Bölge'deki kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik Fizibilite Destekleri devam edecektir.

4.4.5.3 Van Tekstilkent 2. Etap Alanının Yatırımlara Hazır Hale Getirilmesi Güdümlü Projesi

Ajansın 2018 Yılı Güdümlü Proje Uygulamaları kapsamında desteklenen projenin faaliyetleri 2019 yılında gerçekleştirilecekitir Proje kapsamında kümelenme nüvesi olabilecek bir altyapının yatırımcılara tahsis edilmesi gerçekleştirilecek olup bu sayede tekstil imalatçılarının birlikte faaliyet göstermesi ve firmaların kendi fabrikalarını inşa etmesi sağlanacaktır.

4.4.5.4 Van Tekstil ve Hazır Giyim OSB Altyapı CMDP Projesi

Bakanlığın Cazibe Merkezi Desteleme Programı (CMDP) Uygulamaları kapsamında desteklenen "Van Tekstil ve Hazır Giyim OSB Altyapı CMDP Projesi" nin faaliyetleri 2019 yılında gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

4.4.6 Önemli Kamu Yatırımları

EYSG-SOP'un hedeflerine katkı sağlayacağı düşünülen kamu yatırım projeleri olması durumunda Çalışma Programında 2019 yılında gerekli revizyonlar yapılacaktır.

4.4.7 AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

EYSG-SOP'un hedeflerine katkı sağlayacağı düşünülen Avrupa Birliği ve Dış Kaynaklı Programlardaki Hibe Programları Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi tarafından takip edilecek ve proje başvuruları yapılacaktır.

4.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI

Tablo 7: EYSG-SOP Süresi ve Zaman Planlaması

FAALİYETLER	2019		2020	2021
	1. 6 ay	2. 6 ay		

Hakkâri Esendere / Yüksekova Şemdinli Arasında Serbest Bölge / Serbest Pazar Model Araştırması				
Döngüsel Ekosistem Fizibilite Çalışması				
TRB2 Bölgesi KOBİ Çalıştayları				
Hakkâri Madencilik Çalıştayı				
TRB2 Bölgesi KOBİ Ağı Oluşturulması				
TRB2 Bölgesinde Ulusal ve Uluslararası Fonlar Hakkında Bilgilendirme Toplantısı				
Emek Yoğun Sektör için Tecrübe Paylaşımı ve Fuarlara Katılım				
Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi SOP Tanıtım Faaliyetleri				
EYSG SOP Değerlendirme Faaliyetleri				
Emek Yoğun Sektörler Yatırımları için Tanıtım Materyallerinin hazırlanması ve basımı				
TRB2 Bölgesi Hazır Giyim Zirvesi				
2018 Yılı Yatırım Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı				
Emek Yoğun Sektörlerin Desteklenmesi Mali Destek Programı				
Mali Destek Programlarının Yürütülmesi Faaliyetleri				
Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi SOP Mali Destek Programları İzleme ve Değerlendirme Faaliyetleri				
2019 Yılı Fizibilite Desteği				
Van Tekstilkent 2. Etap Alanının Yatırımlara Hazır Hale Getirilmesi Güdümlü Projesi				
Van Tekstil ve Hazır Giyim OSB Altyapı CMDP Projesi				

4.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ

EYSG-SOP'un yönetim ve koordinasyonundan Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi sorumlu olacaktır. Ajans uzmanlarının katılımı ile oluşturulan "Sanayi ve Ticaret Çalışma Grubu (STÇG)" revize edilecektir. PPKB'de görevlendirilen bir uzman bu çalışma grubunun koordinasyonunu sağlayacaktır. STÇG tarafından diğer birimlerle işbirliği halinde

EYSG -SOP için yıllık uygulama ve koordinasyon planı hazırlanacaktır. Hazırlanan plan dâhilinde Bölge düzeyindeki ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının da katılım sağladığı toplantılar gerçekleştirilecektir. Ayrıca Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri, Üniversiteler, Tekstilkent, Ticaret ve Sanayi Odaları, OSB ve KSS Müdürlükleri, DAİB, DAP, Ticaret Müşavirlikleri, Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlükleri ile işbirliği faaliyetleri yürütülecektir. EYSG-SOP faaliyetleri kapsamında kaydedilen ilerlemeler Yönetim Kurulu üyeleriyle paylaşılacaktır.

4.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME

EYSG-SOP kapsamında Proje Teklif Çağrısı yöntemiyle desteklenen projeler İzleme ve Değerlendirme Birimi tarafından Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği esasları doğrultusunda yürütülecektir. Bunların dışında kalan EYSG -SOP faaliyetleri ise "Sanayi ve Ticaret Çalışma Grubu (STÇG)" tarafından hazırlanacak olan Program İlerleme ve Değerlendirme Raporu'nda belirtilerek Genel Sekreterliğe sunulacaktır.

Tablo 8: EYSG-SOP Faaliyet Tablosu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Süresi	Tahmini Maliyet(TL)
Araştırma, Analiz ve Programlama	Hakkâri Esendere / Yüksekova Şemdinli Arasında Serbest Bölge / Serbest Pazar Model Araştırması	YDO	01.01.2019 30.06.2019	50.000,00
	Döngüsel Ekosistem Fizibilite Çalışması	YDO	01.01.2019 30.06.2019	30.000,00
İşbirliği ve Koordinasyon	TRB2 Bölgesi KOBİ Çalıştayları	YDO	01.07.2019 31.12.2019	60.000,00
	Hakkâri Madencilik Çalıştayı	YDO	01.07.2019 31.12.2019	40.000,00
Kapasite Geliştirme	TRB2 Bölgesi KOBİ Ağı Oluşturulması	YDO	01.07.2019 31.12.2019	30.000,00
	Ulusal ve Uluslararası Fonlar Hakkında Bilgilendirme	DİFB	01.01.2019 01.12.2019	40.000,00

	Toplantısı			
	Emek Yoğun Sektörler için Tecrübe Paylaşımı ve Fuarlara Katılım	YDO	01.01.2019 31.12.2019	150.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	EYSG SOP Tanıtım Faaliyetleri	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	50.000,00
	EYSG SOP Değerlendirme Faaliyetleri	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
	EYSG SOP Genel Yönetim Faaliyetleri	TÜM BİRİMLER	01.01.2019 31.12.2019	75.000,00
	Emek Yoğun Sektörler Yatırımları için Tanıtım Materyallerinin Hazırlanması ve Basımı	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	30.000,00
	TRB2 Bölgesi Hazır Giyim Zirvesi	YDO	01.01.2019 31.12.2019	150.000,00
Ajans Destekleri	Yatırım Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı (2018 Devan Eden Program)	İDB	01.01.2019 31.1.2019	8.570.235,79
	Emek Yoğun Sektörlerin Desteklenmesi Mali Destek Programı	PYB	01.07.2019 31.12.2020	3.200.000,00
	Mali Destek Programlarının Yürütülmesi Faaliyetleri	PYB	01.07.2019 31.12.2019	100.000,00
	EYSG- SOP Mali Destek Programları İzleme ve Değerlendirme Faaliyetleri	İDB	01.01.2019 31.12.2020	25.000,00

	2019 Yılı Fizibilite Desteği	PYB İDB	01.01.2019 31.12.2019	600.000,00
	Van Tekstilkent 2. Etap Alanının Yatırımlara Hazır Hale Getirilmesi Güdümlü Projesi	İDB	01.01.2019 31.12.2019	5.000.000,00
	Van Tekstil ve Hazır Giyim OSB Altyapı CMDP Projesi	İDB	01.01.2019 31.12.2020	16.000.000,00
TOPLAM				**34.220.235,79**

5 HAVZA BAZLI TARIMSAL ÜRETİMİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (HBTÜG-SOP)

5.1 AMAÇ

HBTÜG-SOP'un amacı, TRB2 Bölgesi'nde havza bazlı tarım uygulamalarıyla tarımsal üretimde katma değerin artırılması ve bu sektörde beşeri sermayenin geliştirilmesidir.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Havza bazlı tarımsal üretim faaliyetlerinin geliştirilmesi,
2. Tarım sektörüne yönelik kurumsal kapasinenin ve beşeri sermayenin niteliğinin geliştirilmesi,
3. Tarımsal üretimde verimlilik ve kaliteyi artırmak için ar-ge, demonstrasyon faaliyetleri ile planlama çalışmalarının desteklenmesi,
4. Yöresel ürünlerin tanıtılması

5.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ

TRB2 Bölgesi'nin 2017 yılında toplam tarımsal üretim değeri yaklaşık 8.857.481 TL olup bunun %66,4'ü canlı hayvan, %15'i bitkisel üretim ve %18,6'sı hayvansal ürünlerin değerinden oluşmaktadır. Bölge'de bitkisel üretim yapılan tüm alanlar içinde meyve üretimi yapılan alanlarının payı %2 gibi oldukça düşük bir orandadır. Bu istatistiklerden de anlaşılacağı üzere, tarım sektöründe yaratılan değerin çok büyük kısmı canlı hayvan ve hayvansal ürünlerden sağlanmaktadır ve meyve üretim payının düşük olmasına karşın verimliliği oldukça yüksektir. Bitkisel üretim değeri ve meyveciliğin bunun içindeki payının düşük olmasının sebebi, Bölge'nin topografik-iklim özellikleri dolayısıyla havzalara uygun üretim modelinin benimsenmemesi ve üretilen ürünlerin katma değeri yüksek tarımsal ürüne dönüştürülememesidir. Ayrıca Bölgede geleneksel tarımdan modern tarım metotlarına geçişin oldukça yavaş olması ve tarım alanındaki beşeri sermayenin etkin kullanılamaması da bu duruma sebebiyet vermektedir.

Bölge kalkınmasının sağlanabilmesi için genelde tarımda ve özelde hayvancılık ve meyve üreticiliğinde geçimlik ekonomiden modern üretime geçişin sağlanması ve havza bazlı tarımsal üretim modeline öncelik verilmesi önem arz etmektedir.

5.2.1 Ulusal ve Bölgesel Planlarla İlişkisi

HBTÜG –SOP, 5488 sayılı Tarım Kanunu, DAP Eylem Planı'nda (2014-2018) ile TRB2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı'nda yer alan 'Ekonomik Dönüşüm ve Büyüme' gelişme ekseni, 'Tarımsal Üretimdeki Rekabet Gücünün Artırılması' hedef ve stratejileri temel alınarak oluşturulmuştur.

5.2.2 Ön Risk Değerlendirmesi

HBTÜG-SOP'da planlanan faaliyetler ile ulusal bazda uygulanan tarım politikalarının uyumluluğuna dikkat edilmiştir. Belirlenen öncelikler doğrultusunda ön görülen faaliyetler, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliğinde gerçekleşecektir. Planlanan faaliyetler ilgili kurum ve kuruluşların faaliyetleri ile mükerrer olmaması muhtemel riskleri azaltacağı değerlendirilmiştir.

5.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ

5.3.1 Çıktı Göstergeleri

Tablo 9: HBTÜG -SOP Çıktı Göstergeleri

Çıktı Göstergeleri	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Tarım Master Planı Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Jeofizik Araştırma Yapılan Saha Sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu
Bilgilendirme Toplantılarına Katılan Kişi Sayısı	Kişi	300	Faaliyet Raporu
İyi Tarım Uygulamaları Ziyaret Sayısı	Adet	6	Faaliyet Raporu
Ziyaret Edilen Fuar Sayısı	Adet	4	Faaliyet Raporu
Düzenlenen Toplantı Sayısı	Adet	4	Faaliyet Raporu

Yapılan Çalıştay Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu

5.3.2 Sonuç Göstergeleri

Tablo 10: HBTÜG-SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1,2	Fuarlara Katılım Sağlayan Çiftçi Sayısı	Adet	100	Faaliyet Raporu
1,2	İyi Tarım Uygulamalarına Katılım Sağlayan Çiftçi Sayısı	Adet	140	Faaliyet Raporu
4	Coğrafi İşareti Alınan Ürün Sayısı	Adet	8	Faaliyet Raporu
4	Ulusal Düzeyde Tanıtımı Yapılan Yöresel Ürün Sayısı	Adet	4	Faaliyet Raporu
3	Tarımsal Üretime Yönelik Ar-ge ve Planlama Çalışmalarına Yönelik Hazırlanan Yayın Sayısı	Adet	4	Faaliyet Raporu

5.4 PROJE VE FAALİYETLER

5.4.1 Araştırma Analiz ve Programlama

5.4.1.1 Muş Ovası Tarım Master Planı Hazırlanması

Muş Ovası yaklaşık 165.000 hektarlık alan ile Türkiye'nin en büyük 3.ovasıdır. Muş ili ovalarında genel olarak tahıl ve yem bitkileri ekimi yapılmaktadır. Ayrıca ova arazilerinin bir kısmı da çayır ve mera vasfındadır. Muş ilinin 344.842 toplam tarım arazisinin 158.215 hektarı (% 45,8'i) sulanabilir yapıdadır. Ovanın sahip olduğu bu potansiyelin ülke ekonomisine kazandırılması amacıyla "Muş Ovası Tarım Master Planı" hazırlanacaktır.

5.4.1.2 Bölgede Jeotermal Enerji kaynağı Potansiyeli olan alanlarda jeofizik Çalışmasının Yapılması

TRB2 Bölgesi jeotermal kaynaklar açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Ancak şimdiye kadar bölgede jeotermal enerji kaynaklarının ekonomiye kazandırılması konusunda kaydadeğer bir çalışma yapılmamıştır. Bu sebeple Van-Erciş, Bitlis, Muş ve Hakkâri illerindeki

Jeotermal Enerji kaynaklarının sıcak su rezerv durumu, sıcaklık oranı v.b. özellikleri tespit edilerek bu alanların Tarımda seracılık, sağlık turizmi, ısıtma ve elektrik enerjisi üretiminde kullanılması için fizibilite çalışmaları gerçekleştirilecektir.

5.4.2 İşbirliği ve Koordinasyon

5.4.2.1 Tarım Teknoloji Fuarlarına Çiftçi Ziyareti

HBTu Sonuç Odaklı Programı amaç ve hedeflerine uygun, çiftçi kapasitesinin geliştirilmesi amacıyla yürütülen projelere yönelik Ajans uzmanları ve çiftçilerin katılımıyla Tarım İl Müdürlükleri işbirliği ile yurtiçinde belirlenecek 4 adet Tarım Teknoloji Fuar'ına katılım sağlanacaktır.

5.4.2.2 İyi Tarım Uygulamaları Yerinde Ziyaret ve Tecrübe Paylaşımı

Bölgede tarım sektöründü katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesini sağlamak üzere çiftçilerin üteritm kapasitelerinin geliştirilmesi için örnek uygulamaların ziyaret edilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede Tarım İl Müdürlükleri ile Ziraat odalarının işbirliğiyle ve Bitlis, Hakkâri, Muş ve Van illerindeki çifçilerin katılımıyla, Isparta Eğirdir Meyvecilik Araştırma Enstitüsü, Ödemiş Fidan İşletmesi, Ceylanpınar TİGEM, Artvin ili Macahel bölgesinde TEMA vakfına ait Anaarı üretim istasyon ve Ordu ili Bal üretim Merkez (BALMER) vb. işletmelerde çalışma gerçekleştirilecektir.

5.4.3 Kapasite Geliştirme

5.4.3.1 Tarım Sektöründe Faaliyet Gösteren Kooperatif, Birlik ve Diğer Meslek Örgütlerinin Kurumsal Kapasitelerinin Geliştirilmesi

TRB2 Bölgesinde faaliyet gösteren Tarımsal Kalkınma Kooperatifler, birlik, oda ve diğer meslek örgütleri Bölge'de örgütlenme düzeyi nicel olarak yüksek olmasına rağmen kurumsal kapasiteleri ve etkinlikleri düşüktür. Mevcut örgütlerin özellikle idari ve teknik kapasiteleri yetersizdir. Bu sebeple bölgedeki tarımsal örgütlerin idari ve teknik kapasitelerinin artırılmasına yönelik eğitim ve saha ziyaretleri gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda, Erzincan Süt Üreticileri Birliği, Tire Tarımsal Kalkınma Kooperatifine, yönelik çalışma ziyaretleri planlanmıştır.

5.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek

5.4.4.1 Norduz Koyunu Tanıtım ve Katalog Çalışması

Norduz koyunu morfolojik ve fizyolojik özellikler bakımından çoğu yerli koyun ve keçi ırkından farklı ve üstün özellikler gösterir. Norduz koyunu Ülkemizde koruma altındaki küçükbaş hayvan ırklarından biridir bu sebeple küçükbaş hayvancılığın üretimine dikkati çekmek ve bu ırkın tanıtımına katkı sağlamak üzere **"Merada Geleneksel Koyunculuk"** adlı katalog çalışması yapılacaktır.

5.4.4.2 TRB2 İlleri Ürünleri için Coğrafi İşaret (CI) Dosyalarının Hazırlanması

TRB2 Bölgesi illerinde belirlenen yöresel ürünlerin ekonomik katma değerlerinin artırılmasına yönelik Bölgedeki ürünler için Coğrafi İşaret Tescil dosyaları hazırlanacaktır. Tescil alınabilmesi için gerekli saha çalışmaları yapılacak, laboratuvar analizleri gibi teknik çalışmalar tamamlanacak, akademisyenler ile makale yazım konusunda işbirliği gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede, Türk Patent Marka Kurumu toplantılarına katılım sağlanacak ve benzeri ürünler için tescil çalışmasını tamamlamış şehirlerde ilgili kurumlara çalışma ziyaretleri gerçekleştirilecektir.

5.4.4.3 Muş İli Tarım Sektörü ve Yatırım Ortamı Tanıtım Toplantısı

Muş küçükbaş hayvan sayısı bakımından, Türkiye 7.si, büyükbaş hayvan sayısı bakımından ise Türkiye 16.sı konumundadır. Ancak, ilimizin tarım ve hayvancılık potansiyelinin ulusal anlamda tanıtımına ihtiyaç vardır. Bu kapsamda, Bursa ve İstanbul illerinde Muş ilinin tarım sektöründeki potansiyeli tanıtılacaktır.

5.4.4.4 TRB2 Bölgesi Yöresel Ürünlerin Tanıtım Faaliyetleri

01-02 Eylül 2018 tarihinde 1. si düzenlenen Bitlis Peynir Fuarı'nı geleneksel hale getirmek amacıyla 2019 yılında bu fuarın kapsamı genişletilerek ülkemizin bütün bölgelerinden peynir üreticilerinin ürünlerini fuarda sergilemeleri sağlanacak ayrıca bölgede üretilen yöresel ürünlerin ulusal ve uluslararası alanda tanımına yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir.

5.4.4.5 Muş İli Kaz Yetiştiriciliği Çalıştayı ve Kaz Günü Etkinliği

Muş ili kaz yetiştiriciliğinde ülkemizde Kars, Ardahandan sonra 3. sırada yer almaktadır. Bu amaçla 2019 yılında Muş ilinde "Kaz Yetiştiriciliği Çalıştayı ve Kaz Günü Etkinliği" kapsamında Muş Alpaslan Üniversitesi ve Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ile işbirliği halinde, En güzel kaz eti, Kaz Güzellik yarışmaları yemeği yarışmaları, Kaz Fotoğrafları Sergisi gibi etkinlikler düzünlenecektir.

5.4.4.6 "Tarım ve Hayvancılık Yatırımları" İçin Tanıtım Materyallerinin Hazırlanması Faaliyeti

HBTÜG-SOP kapsamında TRB2 Bölgesinin tarım ve hayvancılık mevcut durumu, potansiyeli ve ilgili kurumların bu alanda verdikleri destekleri anlatan bir tanıtım materyali hazırlanacaktır.

5.4.4.7 HBTÜG SOP Değerlendirme Faaliyetleri

HBTÜG -SOP uygulaması kapsamında planlanan faaliyetlerin değerlendirilmesi amacıyla yıl boyunca 3'er aylık periyodlarla kurum içinde ilgili uzmanlarla, kurum dışında ise ilgili paydaşlarla HBTÜG– SOP degerlendirme toplantıları yapılacaktır.

5.4.4.8 HBTÜ-SOP Tanıtım Faaliyetleri

Ajansın HBTÜG-SOP kapsamında planlanan faaliyetler ile diğer kurum ve kuruluşların desteklerine yönelik bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

5.4.4.9 HBTÜG-SOP Genel Yönetim Faaliyetleri

HBTÜ-SOP faaliyetlerinin uygulaması aşamasında genel yönetim faaliyetleri (yolluk, harcırah, vb.) gerçekleştirilecektir.

5.4.5 Ajans Destekleri

5.4.5.1 2019 Yılı Fizibilite Desteği

2019 yılında Bölge'deki kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik Fizibilite Destekleri devam edecektir.

5.4.6 Önemli Kamu Yatırımları

HBTÜG-SOP'un hedeflerine katkı sağlayacağı düşünülen kamu yatırım projeleri olması durumunda Çalışma Programında 2019 yılında gerekli revizyonlar yapılacaktır.

5.4.7 AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

HBTÜG-SOP'un hedeflerine katkı sağlayacağı düşünülen Avrupa Birliği ve Dış Kaynaklı Programlardaki Hibe Programları Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi tarafından takip edilecek ve proje başvuruları yapılacaktır.

5.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI

Tablo 11: HBTÜG-SOP Süresi ve Zaman Planlaması

FAALİYETLER	2019		2020	2021
	1. 6 ay	2. 6 ay		
Muş Ovası Tarım Master Planın Hazırlanması				
Van ilinde Jeotermal Enerji kaynağı Potansiyeli olan alanlarda jeofizik Çalışmasının Yapılması				
30Tarım Teknoloji Fuarlarına Çiftçi Ziyareti				
İyi Tarım Uygulamaları Yerinde Ziyaret ve Tecrübe Paylaşımı				
Tarım Sektöründe Faaliyet Gösteren Kooperatif, Birlik ve Diğer Meslek Örgütlerinin Kurumsal Kapasitelerinin Geliştirilmesi				

Norduz Koyunu Tanıtım ve Katalog Çalışması				
Muş İli Tarım Sektörü ve Yatırım Ortamı Tanıtım Toplantısı				
Muş İli Kaz Yetiştiriciliği Çalıştayı ve Kaz Günü Etkinliği				
TRB2 İlleri Ürünleri için Coğrafi İşaret (CI) Dosyalarını Hazırlanması				
"Tarım ve Hayvancılık Yatırımları" İçin Tanıtım Materyallerinin hazırlanması basımı				
TRB2 Bölgesi Yöresel Ürünlerin Tanıtım Faaliyetleri				
HBTÜG SOP Tanıtım Faaliyetleri				
HBÜG SOP Değerlendirme Faaliyetleri				
HBTÜG SOP Genel Yönetim Faaliyetleri				
2019 Yılı Fizibilite Desteği				

5.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ

HBTU-SOP yönetim ve koordinasyonundan Planlama ve Programlama ve Koordinasyon birimi sorumlu olacaktır. PPKB Ajans uzmanlarının katılımı ile "Tarım Politikalar Çalışma Grubu (TPÇG)" oluşturulmuştur. Planlama biriminden görevlendirilen bir uzman bu çalışma grubunun koordinasyonunu sağlayacaktır. TPÇG tarafından diğer birimlerle işbirliği halinde HBTU-SOP için yıllık uygulama ve koordinasyon planı hazırlanacaktır. Hazırlanan plan dâhilinde bölge düzeyindeki ilgili kamu kurum ve kuruluşlarında katılım sağladığı toplantılar

gerçekleştirilecektir. Ayrıca Bitlis, Hakkâri, Muş ve Van illeri Tarım Orman İl Müdürlükleri ile HBTU–SOP kapsamında yürütülecek faaliyet ve projeler ilgili işbirliği yapılacak protokoller hazırlanacaktır. HBTU-SOP faaliyetleri kapsamında kaydedilen ilerlemeler Yönetim Kurulu üyeleriyle paylaşılacaktır.

5.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME

HBTU Sonuç Odaklı Programı kapsamında Proje Teklif Çağrısı yöntemiyle desteklenen projeler İzleme ve Değerlendirme Birimi tarafından Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği esasları doğrultusunda yürütülecektir. Bunları dışında kalan HBTU-SOP faaliyetleri ise "Tarım Politikalar Çalışma Grubu (TPÇG)" tarafından hazırlanacak olan Program İlerleme ve Değerlendirme Raporu'nda belirtilerek Genel Sekreterliğe sunulacaktır.

Tablo 12: HBTÜG-SOP Faaliyet Tablosu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma, Analiz ve Programlama	Muş Ovası Tarım Master Planı Hazırlanması	YDO PPKB	01.01.2019-31.12.2019	150.000
	Van ilinde Jeotermal Enerji kaynağı Potansiyeli olan alanlarda jeofizik Çalışmasının Yapılması	YDO PPKB-	01.03.2019-31.12.2019	150.000
İşbirliği Ve Koordinasyon	Tarım Teknoloji Fuarlarına Çiftçi Ziyareti	PPKB-YDO	01.01.2019-31.12.2019	100.000
	İyi Tarım Uygulamaları Yerinde Ziyaret ve Tecrübe Paylaşımı	YDO-PPKB	01.01.2019-31.12.2019	100.000
Kapasite Geliştirme	Tarım Sektöründe Faaliyet Gösteren Kooperatif, Birlik ve Diğer Meslek Örgütlerinin Kurumsal Kapasitelerinin Geliştirilmesi	YDO-PPKB	01.01.2019-31.12.2019	60.000
Tanıtım ve	Norduz Koyunu Tanıtım ve Katalog	PPKB-	01.01.2019-	80.000

Yatırım Destek	Çalışması	YDO	31.12.2019	
	TRB2 İlleri Ürünleri için Coğrafi İşaret (CI) Dosyalarının Hazırlanması	YDO	01.01.2019-31.12.2019	100.000
	Muş İli Tarım Sektörü ve Yatırım Ortamı Tanıtım Toplantısı	YDO	01.01.2019-31.12.2019	30.000
	TRB2 Bölgesi Yöresel Ürünlerin Tanıtım Faaliyetleri	YDO	01.08.2019-30.09.2019	200.000
	Muş İli Kaz Yetiştiriciliği Çalıştayı ve Kaz Günü Etkinliği	YDO	01.01.2019-30.04.2019	45.000
	"Tarım ve Hayvancılık Yatırımları" İçin Tanıtım Materyallerinin hazırlanması basımı	PPKB-YDO	01.01.2019-31.12.2019	30.000
	HBTU-SOP Değerlendirme Faaliyetleri	PPKB	01.01.2019-31.12.2019	20.000
	HBTU-SOP Tanıtım Faaliyetleri	PPKB	01.01.2019-31.12.2019	20.000
	HBTU-SOP Genel Yönetim Faaliyetleri	TÜM BİRİMLER	01.01.2019-31.12.2019	75.000
	2019 Yılı Fizibilite Desteği	PYB-İDB	01.01.2019-31.12.2019	330.000
TOPLAM				**1.490.000**

6 TURİZM UYGULAMALARI SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (TUR-SOP)

6.1 AMAÇ

TUR-SOP'un amacı, TRB2 Bölgesi'nde zengin kültürel ve tarihi varlığın, yerel kültürün ve doğal güzelliklerin sektöre kazandırılması yoluyla turizm sektöründe arz çeşitliliğini sağlamak ve sektörden elde edilen geliri artırmaktır.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Kültürel ve tarihi mirasın turizme kazandırılması,
2. TRB2 Bölgesinde turizm arzının çeşitlendirilmesi,
3. Urartu Kültür Koridorunun tanıtılması,
4. TRB2 Bölgesi turizm değerlerinin ulusal ve uluslararası alanda bilinirliğinin artırılması,
5. Turizm sektörü paydaşlarının kapasitelerinin geliştirilmesi

6.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ

Türkiye'nin 2023 hedefleri arasında yer alan elli milyon turist ve elli milyar dolar gelir hedefine ulaşabilmesi için kıyı turizminin yanı sıra Anadolu kentlerinde var olan zenginliğin turizme kazandırılması gerektiği 01-03 Kasım 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilen 3.Turizm Şurası'nda dile getirilmiştir. Turizmde bir politika değişikliğine işaret eden bu tespit, aynı zamanda nitelikli turistin Türkiye'ye çekilmesi yoluyla hem sektörden elde edilen gelirin artırılması, hem de Türkiye'nin kültürel ve tarihi zenginliğinin ön plana çıkarılması anlamına gelmektedir. Bununla beraber, önümüzdeki dönemlerde Anadolu'nun turizm değeri taşıyan varlıklarının ziyaretçilerin sunumuna hazır hale getirilmesi, kıyı turizmindeki tıkanıklığın önünü açmak için bir gereklilik halini alacaktır.

TRB2 Bölgesi, zengin tarihi ve arkeolojik mirası, doğal güzellikleri, kültürel ve sosyal yaşamdaki çeşitliliği gibi özellikleriyle turizmde gelişen yeni eğilimlerin tecrübe edilebileceği bir bölgedir. Ancak; değişen ve gelişen sektör politikalarıyla uyumlu bir şekilde Bölge'nin turizm potansiyelini harekete geçirmek, turizm gelirlerini çeşitlendirmek ve artırmak, markalaşmayı sağlamak ve Bölge'nin bilinirliğini sağlamak amacıyla kamu-özel işbirliği çerçevesinde çalışmalar gerçekleştirmek gerekmektedir. Bu çerçevede Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı; sektörün paydaşlarıyla birlikte, plan ve hedeflerle uyumlu bir biçimde belirlediği önceliklere göre bir dizi program, faaliyet ve proje hayata geçirmeyi planlamaktadır.

6.2.1 Ulusal ve Bölgesel Planlarla İlişkisi

10. Kalkınma Planı'nda 2023 turizm hedeflerinden biri; nitelikli işgücü, hizmet ve tesis kalitesiyle uluslararası düzeyde markalaşmanın sağlanmasıdır. Bu hedefin gerçekleşmesi için turizm ürün ve hizmetlerin çeşitlendirilmesi ve turizm değer zincirinin bütün bileşenlerinde kalite artırımı ve sürdürülebilirlik ilkesinin benimsenmesi amaçlanmıştır. Benzer şekilde Bölgesel Gelişme Ulusal Strateji Belgesi'nde hizmet sektörünün yoğunlaştığı kent

merkezlerinde tarihi, doğal ve kültürel değerler civarında çevresel düzenlemelerin ve bu değerlere erişimin kolaylaştırılmasının sağlanacağı belirtilmiştir**.**

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2014-2023 Bölge Planında Turizm Sektörü, Ekonomik Dönüşüm ve Büyüme ekseninde yer alan "*Bölge'nin Turizm Çeşitliliği Potansiyelinin Sektöre Kazandırılması ve Turizm Gelirlerinin Sürdürülebilir Bir Şekilde Artırılması*" hedefi doğrultusunda belirlenen "*Bölge'nin Turizm Potansiyellerinin Geliştirilmesi Yoluyla Turizm Faaliyetlerinin Bütün Yıla Yayılmasının Sağlanması*" ve "*Bölgesel Tabanlı Bir Pazarlama Programının Tanıtılması Yoluyla Bölge'ye Olan Talebin Arttırılması*" stratejilerinde açıkça belirtilmiş olduğu üzere, TRB2 Bölgesi'nin turizm potansiyelinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması, sektörden elde edilen gelirlerin artırılması ve turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir.

6.2.2 Ön Risk Değerlendirmesi

Ortadoğu'da yaşanan siyasi ve sosyal çalkantılar, TRB2 Bölgesi'nin turizmini doğrudan etkilemektedir. Güvenlik kaygısından dolayı Bölge'yi tercih etmeyen turistlerin algılarında değişiklik yapmak, sürekli tanıtım ve Bölge'nin güvenli olduğu vurgusunun öne çıkarılması önem taşımaktadır. Bu algının kırılmasının sağlanması, tur operatörlerinin Bölge destinasyonlarını tur paketlerine dâhil etmelerini temin etmek, sektör paydaşları ve kamu kurumlarının koordineli çalışmaları neticesinde sağlanabilecektir. Sözü edilen amaçlar doğrultusunda faaliyetler gerçekleştirmek zaman ve maliyet gerektirmektedir. Dolayısıyla kısa vadede mümkün olmasa da orta ve uzun vadede bu amaçlara ulaşılacaktır.

6.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ

6.3.1 Çıktı Göstergeleri

Tablo 13: TUR -SOP Çıktı Göstergeleri

Çıktı Göstergeleri	Birim	Hedef	Kaynak
Program faaliyetleri kapsamında oluşturulan dağcılık rota sayısı	Adet	15	Faaliyet

			Raporu
Program faaliyetleri kapsamında turizme kazandırılan turizm değeri sayısı	Adet	10	Faaliyet Raporu
Program faaliyetleri hazırlanan stratejik doküman sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
Program kapsamında gerçekleştirilen info sayısı	Adet	2	Faaliyet Raporu
Sokak sağlıklaştırması yapılan il sayısı	Adet	2	Faaliyet Raporu
Programlar kapsamında hazırlanan web portal sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Düzenlenen Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyeti (Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay vs.) Sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu
Ortak Kullanım Amaçlı Sosyal Alan/ Mekân/Merkez Sayısı	Adet	5	Faaliyet Raporu
Programlar kapsamında hazırlanan tanıtım materyal sayısı	Adet	15	Faaliyet Raporu
Programlar kapsamında hazırlanan görsel ve işitsel tanıtım enstrümanı sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu
Programlar kapsamında kapasitesi artırılan teleski tesis sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Programlar kapsamında yeni kurulan telesiyej sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Programlar kapsamında hazırlanan tanıtım filmi sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Programlar kapsamında kayak turizmi için alınan kayak motoru sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Programlar kapsamında Van'a kazandırılan müze sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Program kapsamında katılım sağlanan fuar sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu
Program kapsamında dâhil olunan uluslararası ağ sayısı	Adet	2	Faaliyet

			Raporu

6.3.2 Sonuç Göstergeleri

Tablo 14: TUR-SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Ölçüm Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
2	TRB2 Bölgesinde Yer Alan 15 Dağın Yürüyüş ve Tırmanış Rotalarının GPS ile Belirlenmesi	Adet	15	Faaliyet Raporu
2	Van Gölü Suyunun Sağlık Amaçlı Kullanılabileceğini Gösterir Bilimsel Analiz Sonucu	Adet	1	Faaliyet Raporu
3	Dünya Yürüyüş Rotalarına Dâhil Edilen Destinasyon Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
1	UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına Dâhil Edilen Eser Sayısı	Adet	2	Faaliyet Raporu
4	Tasarlanan Logo Sayısı	Adet	4	Faaliyet Raporu
2	Kuş ve Kelebek Gözlemciliği Potansiyelini Gösteren Basılı Materyal Sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu
5	Hazırlanan Turizm Eylem Planı Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
4	Tasarımı Yapılan Web Portal Sayısı	Adet	2	Faaliyet Raporu
4	Katılım Sağlanan Fuar Sayısı	Adet	3	Faaliyet Raporu

6.4 PROJE VE FAALİYETLER

6.4.1 Araştırma, Analiz ve Programlama

6.4.1.1 TRB2 Bölgesinde Yer Alan Dağların yürüyüş ve tırmanış rotalarının GPS ile Belirlenmesi

TRB2 bölgesi çeşitli rakım ve yapıda birçok dağa ev sahipliği yapmaktadır. Hakkâri'de 19'u 3.500 metrenin üzerinde toplamda 38 adet 3.000 ve üzeri metrelik dağ bulunmaktadır. Hakkâri dışında, en büyük yükseltiyi Bitlis ve Van illeri için önemli bir dağcılık alanı olan ve 4058 m yükseklik ile Süphan Dağı oluşturmaktadır. Bölgenin diğer önemli yükseltilerini il ve rakım bazında şu şekilde sıralamak mümkündür: Bitlis-Ziyarettepe (3.002 m), Hakkari-Cilo (4. 168 m), Hakkari-Köşedireği (4.135 m),Muş kenti genel olarak yüksek olmasına rağmen, ova şeklindeki coğrafi yapısı TRB2 bölgesinde dağcılık adına en az oluşuma sahip olduğu görülmekte ancak Andok, Kurtik ve çevresindeki yükseltiler de dağcılık açısından elverişlidir.

Tüm bu potansiyellerimizin harekete geçirilmesi için Ajansımız tarafından hazırlanan 2014-2023 Bölge Planı'nda belirlenen Ekonomik Dönüşüm ve Büyüme gelişme ekseni çerçevesinde Hedef 11: Bölge'nin Turizm Çeşitliliği Potansiyelinin Sektöre Kazandırılması ve Turizm Gelirlerinin Sürdürülebilir Bir Şekilde Artırılması Strateji 1: Bölge'nin Turizm Potansiyellerinin Geliştirilmesi Yoluyla Turizm Faaliyetlerinin Bütün Yıla Yayılmasının Sağlanması hedef ve stratejileri temelinde turizm çeşitliliğinin potansiyel pazarlara sunulması ve bölgenin turizmden elde ettiği kazancın artırılması amacıyla mevcut rotaların belirlenmesi, geliştirilmesi ve yeni rotaların keşfi konularında çalışmalar yapılarak TRB2 bölgesinde yer alan dağların yürüyüş ve tırmanış rotaları GPS ile belirlenecektir.

6.4.1.2 TRB2 Bölgesi Turizm Eylem Planının Hazırlanması (Muş ve Hakkâri)

TRB2 Bölgesi'nde yer alan birçok kurum ve kuruluş her yıl gerek yurt içinde, gerekse de yurtdışında farklı mecralarda tanıtım organizasyonu gerçekleştirmekte veya düzenlenen organizasyonlara katılım sağlamaktadırlar. Farklı kişi/kurumlar, farklı tanıtım materyalleri ve farklı mecralarda gerçekleştirilen bu tanıtım faaliyetlerinin tam anlamıyla hedeflenen amaçlara hizmet ettiğini iddia etmek oldukça güçtür. Kaynak israfına yol açan ve küçük düzeyde kalan bu tarz tanıtımların yerini bölgesel çapta ve daha etkin tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, rastgele pazar seçiminden ziyade bir strateji çerçevesinde tanıtım mecra ve araçlarının belirlenmesi, sektörde gelişen eğilimlere paralel hedef ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. 2018 yılında Van ve Bitlis için hazırlanan eylem planı çalışmasının devamı niteliğinde olan ve bu çalışma, Muş ve Hakkâri illerini kapsayacaktır.

6.4.2 İşbirliği ve Koordinasyon

6.4.2.1 Van Gölü Suyunun Sağlık Amaçlı Kullanılması Çalıştayı

Van Gölü'ndeki sodalı suyun sağlığa faydaları konusunda çeşitli araştırmaların yapıldığı ve araştırma sonuçlarının raporlandığı bilinmektedir. Bununla birlikte sodalı suyun kullanılabileceği herhangi bir tesis bulunmadığından, Van açısından değerli böyle bir kaynağın etkili kullanıldığını söylemek mümkün değildir. Sodalı su konusunda daha fazla araştırma yapılması, sodalı suyun sağlık turizminde kullanılabilmesi için alternatiflerin araştırılması, bu konuda yatırım yapılması için farkındalık yaratılması Van sağlık turizmi için bir fırsat niteliğindedir. Van Gölünün sağlık amaçlı kullanılması konusunda ajansımız öncülüğünde T.C. Sağlık Bakanlığı, Yüzüncü Yıl Üniversitesi ile bu konuda çalışma yapan ulusal tüm kurum ve kuruluşlarla birlikte konunun derinlemesine tartışılacağı ve yatırıma uygunluğunun araştırılacağı bir çalıştay düzenlenecektir.

6.4.2.2 Urartu Kültür Koridorunun Dünya Rotaları Ağına Dahil Edilmesi

DAP İdaresi tarafından finanse edilen ve ajansımız tarafından da yerelde desteklenen "Urartu Gelişim Koridoru" kültür rotası projesinin hayata geçirilmesinin ardından rotanın uluslararası alanda tanıtımının yapılabilmesi için Avrupa Kültür Rotaları Enstitüsü (European Institute of Cultural Routes) ve Dünya Rotalar Ağı (World Trails Network) gibi önemli uluslararası ağlara katılımına ilişkin çalışmalar yürütülecektir.

6.4.2.3 Savat İşlemeciliği ve Ahlat Bastonu İşlemeciliğinin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına Dahil Edilmesi Çalışmalarının Yürütülmesi

TRB2 Bölgesi açısından; geçmişten günümüze aktarılan sanatlar olması ve iç pazarda piyasada talebinin olması nedenleriyle önem arz eden bu iki sanatın tanınırlığının artırılması, tanıtımının daha etkin bir şekilde yürütülmesi amaçlarıyla Van ve Bitlis illerinin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına dâhil edilmesi çalışmaları yapılacaktır.

6.4.2.4 Nemrut Krater Gölünün UNESCO Dünya Jeopark Ağlarına Dâhil Edilmesi

Dünyanın ikinci, Türkiye'nin ise en büyük krater gölü olan Nemrut Krater Gölü'nün Unesco Dünya Jeopark Ağlarına dâhil edilmesi için UNESCO tarafından talep edilen çalışmaların bir kısmı gerçekleştirilecektir.

6.4.3 Kapasite Geliştirme

6.4.3.1 Başarılı Uygulamaların Ziyareti

TRB2 Bölgesi'nde Turizm Gelirlerinin Artırılması Sonuç Odaklı Programının amaç ve hedeflerine yönelik kurumsal kapasitenin geliştirilmesi amacıyla Yönetim Kurulu üyeleri, Ajans uzmanları, sektör paydaşları tarafından yurtiçi çalışma ziyaretleri gerçekleştirilecektir.

6.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek

6.4.4.1 TRB2 Bölgesi İlleri Tanıtımları İçin Logo ve Slogan Tasarımı

Ulusal ve uluslararası tanıtım organizasyonlarında TRB2 Bölgesi illerinin tanıtımı sırasında her kurum tarafından kullanılan farklı slogan ve logolar yerine il bazında tüm kurum ve kuruluşların benimseyerek kullanacağı, tek bir logo ve slogan üzerinden illerin tanıtımının etkin bir hale gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak logo ve slogan tasarımı çalışmaları yapılacaktır. Bu çalışmalar kapsamında logo tasarımı için bir yarışma ve slogan tasarımı için ise illerdeki tüm paydaşlar ile birlikte bir odak grup çalışması yapılarak illerimizin logo ve sloganlarının tasarımı gerçekleştirilecektir.

6.4.4.2 Urartu Web Sayfasının Hazırlanması

2018 yılı Çalışma Programı kapsamında tasarımı planlanan Urartu Medeniyetinin tanıtımına ilişkin web sitesi tamamlanamadığından bu faaliyet 2019 yılına aktarılmıştır.

6.4.4.3 Van Gölü Ekspresi Tanıtım Faaliyetleri

Van Gölü Ekspresi tanıtım çalışmaları kapsamında; sosyal medyada önemli bir takipçi sayısı olan gezgin, blogger, yazar vs. kişilerin tren ve feribot yolculuğunu gerçekleştirmeleri ve paylaşımda bulunmaları sağlanacak. Seyahat kapsamında Bitlis ve Van'a gelen turistlerin Süphan Dağı, Nemrut Krater Gölü, Ahlat Selçuklu Mezarlığı, Harabe Şehir, Van Gölü'ndeki mikrobiyalitler gibi önemli noktalara seyahatleri teşvik edilecek ve bu kapsamda tanıtım materyalleri hazırlanacak. Turistik değeri olan coğrafi, tarihi ve kültürel değerler tanıtılacaktır.

6.4.4.4 Bitlis ili Tarihi Mekanlar Kentsel Dönüşüm Uygulama Projelerinin Hazırlanması

2018 yılı Çalışma Programı kapsamında yapılması planlanan fakat hayata geçirilemeyen Bitlis ili Tarihi Mekanlar Kentsel Dönüşüm Uygulama Projelerinin 2019 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

6.4.4.5 TRB2 Bölgesinde Kelebek ve Kuş Gözlemciliği Turizminin Geliştirilmesi

1966 yılından bu yana yapılan araştırmalarda belirlenmiş olan 177 adet kuş türü ile Türkiye'nin kuş cennetlerinden birisi olarak anılan Erçek Gölü (KÖŞKER, 2001), TRB2 Bölgesi'nin kuş gözlemciliği yapılabilecek en önemli merkezlerinden biridir. Farklı martı türleriyle birlikte sadece adaya özgü martı türlerinin de bulunduğu Çarpanak Adası, Van Gölü'ndeki adalar ve sazlıklarda bulunan; yaz ördeği, ak kanatlı Sumru, flamingo ve Van Gölü martısı, bölgenin diğer önemli kuş gözlemciliği değerlerini oluşturmaktadır. Oldukça sulak bir alana sahip Bitlis'te birbirinden güzel göller mevcuttur. Nemrut Krater Gölü, birçok kuş türünün yaşadığı önemli bir doğal alandır. Aynı şekilde Arin Gölü, nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan dikkuyruk ördeklerinin ürediği ve yavrularının büyüdüğü alanlardan bir tanesidir. Dolayısıyla, kuş gözlemciliği için önemli bir potansiyele sahiptir. Ayrıca, Vali Uğur Boran Kuş Cenneti, önemli kuş gözlem alanlarından bir diğeridir. Alana 50'den fazla kuş türünün uğradığı düşünülmektedir. Muş'un en önemli kuş gözlem alanları arasında Haçlı Gölü, Bulanık Ovası sayılabilir. Türkiye'nin en ağır kuşu olan toy ve telli turna burada gözlenebilmektedir. Bölgede kuş gözlemciliği turizminin yapılabileceği diğer alanlar Nazik, Ilıgöl, Aygır Gölleri ve Nehil Sazlığıdır.

Kelebek gözlemciliği açısından, özellikle Van ili sınırları içerisinde yer alan Çatak Vadisi, Norduz ve Yalınca Yaylaları, Artos, Tendürek, İspiriz, Erek ve Mor Dağları dikkate değer bir öneme sahiptir. Bölgede önemli sayıda endemik kelebek türü bulunmakla birlikte, 200'ün

üzerinde farklı kelebek türü gözlemlenebilmektedir. Bölgede potansiyeli olan turizm türlerinden biri olan kuş ve kelebek gözlemciliğinin geliştirilmesi adına öngörülen bu faaliyet kapsamında; kuş ve kelebek türlerinin tespiti ve sayımı, kuş ve kelebek gözlemciliği alanlarının belirlenerek haritalandırılması ve GSM'e işlenmesi, kuş ve kelebek türleri ve kuş ve kelebek gözlemciliğine uygun alanların tanıtımları için gerekli tanıtım materyallerinin tasarlanması vb. faaliyetler gerçekleştirilecektir.

6.4.4.6 TRB2 Bölgesi Yatırım, Turizm ve Tanıtım Materyallerinin Hazırlanması

TRB2 Bölgesi'nde yer alan birçok kurum ve kuruluş her yıl gerek yurt içinde, gerek yurtdışında farklı mecralarda tanıtım organizasyonu gerçekleştirmekte veya düzenlenen organizasyonlara katılım sağlamaktadırlar. Farklı kişi/kurumlar, farklı tanıtım materyalleri ve farklı mecralarda gerçekleştirilen bu tanıtım faaliyetlerinin tam anlamıyla hedeflenen amaçlara hizmet ettiğini iddia etmek oldukça güçtür. Kaynak israfına yol açan ve küçük düzeyde kalan bu tarz tanıtımların yerini bölgesel çapta ve daha etkin tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, rastgele pazar seçiminden ziyade bir strateji çerçevesinde tanıtım mecra ve araçlarının belirlenmesi, sektörde gelişen eğilimlere paralel hedef ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Turizm Sonuç Odaklı Programı kapsamında gerçekleştirilecek bu faaliyet kapsamında TRB2 bölgesi illerinin yatırım, turizm tanıtım materyalleri hazırlanacaktır. TRB2 Bölgesi illerini ziyarete gelen turistlerin illerimizi kolayca keşfedebilmesi için illerin tarihi, turistik, kültürel miras ögelerine ilişkin kısa açıklamaların, ulaşım-mesafe verilerinin, festival takvimi, tur, restoran gibi faaliyetlere ilişkin bilgilerin yer aldığı ve karekod uygulaması ile akıllı telefonlardan erişilebilir haritalar oluşturulacaktır.

6.4.4.7 TRB2 Bölgesi Turizm Marka Değeri olarak "Efsanevi Topraklar" Turizm Web Portalının Hazırlanması

TRB2 bölgesindeki tarihi ve kültürel zenginliklerin tanıtımını yapacak "Efsanevi Topraklar" turizm web Portalının hazırlanarak hizmete sunulması faaliyetidir.

6.4.4.8 Ulusal Turizm dergileri ve Gazete köşe yazarları ve Sosyal Medya Fenomenlerine Yönelik İnfo Gezilerin Düzenlenmesi

TRB2 bölgesinin turizm potansiyelinin canlandırılması ve tanıtılmasına yönelik olarak ulusal turizm dergileri ve gazetelerin seyahat köşe yazarları ile sosyal medyada ün kazanmış fenomenlerine yönelik info gezilerin düzenlenmesi faaliyetidir. Reklam eşdeğerliliği yüksek olan bu faaliyetin bölge illerinin tanıtımına pozitif anlamda katkı sağlaması beklenmektedir.

6.4.4.9 Hakkâri İli Tanıtım Filmi

Ulusal ve Uluslararası alanda Hakkâri ilinin turizm değerlerinin tanıtılması amacıyla farklı dillerde ve modern tekniklerle hazırlanmış tanıtım filmi çekilecektir.

6.4.4.10 TUR - SOP Tanıtım Faaliyetleri

Turizm Sonuç Odaklı Programı kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler, kamu kurumlarının ilgili birimleri ve özel sektör paydaşları ile toplantı, çalıştay vb. organizasyonlarla paylaşılacaktır. Bu faaliyetlerin bazıları paydaşlarla birlikte gerçekleştirilecektir.

6.4.4.11 Turizm SOP Değerlendirme Faaliyetleri

Turizm SOP uygulaması kapsamında planlanan faaliyetlerin değerlendirilmesi amacıyla yıl boyunca 3'er aylık periyotlarla kurum içinde ilgili uzmanlarla, kurum dışında ise ilgili paydaşlarla Turizm SOP değerlendirme toplantıları yapılacaktır.

6.4.4.12 TUR - SOP Genel Yönetim Faaliyetleri

TUR -SOP kapsamında Urartu Medeniyetinin Turizm amaçlı tanıtımı kapsamında DAP Bölge Kalkınma İdaresi işbirliğinde bölgenin yabancı ülkelerde çeşitli tanıtım faaliyetleri planlanmıştır. Bu çerçevede National Geographic Channel, History Channel ve yabancı dillerde yayınlanan tarih ve turizm dergilerinde tanıtımlar yapılması planlanmaktadır.

6.4.4.13 TRB2 Bölgesi Turizm Potansiyelinin Ulusal ve Uluslararası Platformlarda Tanıtılması

Bölgemizin turizm alanındaki potansiyelinin tüm ögeleriyle birlikte ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtılması faaliyetidir. Bu kapsamda bölgesel düzeydeki festivaller ile ulusal ve uluslararası düzeydeki faaliyetler desteklenecektir. Bu kapsamda 2019 yılında ilgili paydaşlarla işbirliği halinde YÖREX Yöresel Ürünler Fuarı ile EMMIT, Travel Turkey ve Tahran Turizm Fuarlarına katılım sağlanacaktır. Bölgede her yıl düzenli olarak düzenlenen Malazgirt etkinliklerine diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde destek sağlanacaktır. İran ve Kuzey Irak'ta bölgenin turizm potansiyelinin tanıtımı için bilgilendireme toplantıları ve sektör temsilcilerine yönelik B2B görüşmeleri gerçekleştirilecektir. Ayrıca, İranlı turistlere yönelik her yıl geleneksel olarak Van ilindeki kamu kurum ve kuruluşlarının ortaklaşa organize ettiği ve Van ilindeki mağazaların büyük oranlarda indirime gittiği alışveriş ve eğlence festivali "2019 Shopping Fest" kapsamında Ajans olarak katılım sağlanacaktır. Shopping Fest etkinliğinin 2019 yılında bölgenin diğer illerine yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

6.4.4.14 Sonuç Odaklı Program Uygulaması Değerlendirme Faaliyetleri

TUR -SOP uygulamaları kapsamında planlanan faaliyetlerin değerlendirilmesi amacıyla yıl boyunca 3'er aylık periyodlarla kurum içinde ilgili uzmanlarla, kurum dışında ise ilgili paydaşlarla TUR– SOP degerlendirme toplantıları yapılacaktır.

6.4.5 Ajans Destekleri

6.4.5.1 Mali Destek Programı

TRB2 Bölgesi'nde Turizm Gelirlerinin Artırılması Sonuç Odaklı Programın amaç ve hedefleri doğrultusunda herhangi bir Program Teklif Çağrısı uygulanmayacaktır.

6.4.5.2 Güdümlü Proje Desteği

Turizm Sonuç Odaklı Programın amaç ve hedeflerine yönelik 2017 yılı Çalışma Programı faaliyetleri kapsamında onaylanan ve 2018 yılında başlanan "Van Kent Müzesi ", "Hakkâri Kış Sporları Kapasite Geliştirme", "Bitlis Sokak Sağlıklaştırma" ve "Muş İli Tarihi Çarşı Sağlıklaştırma" güdümlü projelerine 2019 yılında devam edilecektir.

6.4.5.2.1 Bitlis Sokak Sağlıklaştırma Güdümlü Projesi

2018 yılında başlanan projenin faaliyetlerine devam edilecektir.

6.4.5.2.2 Muş İli Tarihi Çarşı Sağlıklaştırma Güdümlü Projesi

2018 yılında başlanan projenin faaliyetlerine devam edilecektir.

6.4.5.2.3 2017 Van Kent Müzesi Güdümlü Projesi

2018 yılında başlanan projenin faaliyetlerine devam edilecektir.

6.4.5.2.4 2017 Hakkâri Kış Sporları Kapasite Geliştirme Güdümlü Projesi

2018 yılında başlanan projenin faaliyetlerine devam edilecektir.

6.4.5.2.5 2019 Yılı Güdümlü Projeleri

2019 yılında hayata geçirilecek güdümlü projeler için 2019 yılı içerisinde fizibiliteleri hazırlanacak ve Yönetim Kurulu ile Bakanlıkça onaylanan bu projler için gerekli bütçe revizyonları gerçekleştirilerek isimlendirileceklerdir.

6.4.5.3 CMDP Desteği

6.4.5.3.1 CMDP Tuşba İlçesi Sahil Rekreasyon Projesi

2018 yılında başlanan projenin faaliyetlerine devam edilecektir.

6.4.5.4 2018 Yılı Fizibilite Desteği

Turizm Sonuç Odaklı Programların içeriğine uygun çalışmalara Fizibilite Desteği sağlanacaktır. Aşağıdaki alanlarda Fizibilite Desteği sağlanması planlanmaktadır. Bu kapsamda

Bölge'de Agroturizm, Van Gölünün sağlık turizminde kullanılabilirliği ve Bölgenin Spor Kampları İçin Elverişliliğinin Araştırılmas'na yönelik fiziilite desteği sağlanacaktır.

6.4.6 Önemli Kamu Yatırımları

Turizm Sonuç Odaklı Programının hedeflerine katkı sağlayacağı düşünülen kamu yatırım projeleri olması durumunda Çalışma Programında 2019 yılında gerekli revizyonlar yapılacaktır.

6.4.7 AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

Turizm Sonuç Odaklı Programın hedeflerine katkı sağlayacağı düşünülen Avrupa Birliği ve Dış Kaynaklı Programlardaki Hibe Programları Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi tarafından takip edilecek ve proje başvuruları yapılacaktır.

6.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI

Tablo 15: TUR-SOP Süresi ve Zaman Planlaması

FAALİYETLER	2019		2020	2021
	1. 6 ay	2. 6 ay		
TRB2 Bölgesinde Yer Alan Dağların Yürüyüş ve Tırmanış Rotalarının GPS ile Belirlenmesi				
Van Gölü Suyunun Sağlık Amaçlı Kullanılması Çalıştayı				
Urartu Kültür Koridorunun Dünya Rotaları Ağına Dâhil Edilmesi				
Savat İşlemeciliği ve Ahlat Bastonu İşlemeciliğinin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına Dahil Edilmesi Çalışmalarının Yürütülmesi				
Nemrut Krater Gölünün UNESCO Dünya Jeopark Ağlarına Dâhil Edilmesi Çalışmaları				
Başarılı uygulama ziyaretlerinin yapılması				
TRB2 Bölgesi İlleri Tanıtımları İçin Logo ve SloganTasarımı				
Urartu Web Sayfasının Hazırlanması				
Van Gölü Ekspresi Tanıtım Faaliyetleri				
Bitlis ili Tarihi Mekanlar Kentsel Dönüşüm Uygulama Projelerinin Hazırlanması				
TRB2 Bölgesinde Kelebek ve Kuş Gözlemciliği Turizminin Geliştirilmesi				
TRB2 Bölgesi Yatırım, Turizm ve Tanıtım Materyallerinin Hazırlanması (Haritaların hazırlanması bu faaliyete eklendi, bütçe artırıldı.)				
TRB2 Bölgesi Turizm Eylem Planının Hazırlanması (Muş ve Hakkâri)				

TRB2 Bölgesi Turizm Marka Değeri olarak "Efsanevi Topraklar" Turizm Web Portalının hazırlanması				
Ulusal Turizm dergileri ve Gazete köşe yazarları ve Sosyal Medya fenomenlerine yönelik info gezilerin düzenlenmesi				
Hakkâri İli Tanıtım Filmi				
Turizm SOP Tanıtım Faaliyetleri				
Turizm SOP Değerlendirme Faaliyetleri				
Turizm SOP Genel Yönetim Faaliyetleri				
TRB2 Bölgesi Turizm Potansiyelinin Ulusal ve Uluslararası Platformlarda Tanıtılması				
Bitlis Sokak Sağlıklaştırma Güdümlü Projesi				
Muş İli Tarihi Çarşı Sağlıklaştırma Güdümlü Projesi				
CMDP Tuşba İlçesi Sahil Rekreasyon Projesi				
2017 Van Kent Müzesi Güdümlü Projesi				
2017 Hakkâri Kış Sporları Kapasite Geliştirme Güdümlü Projesi				
2019 Yılı Güdümlü Projeleri				
2019 Yılı Fizibilite Desteği				

6.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ

TUR-SOP yönetim ve koordinasyonundan Dış İlişkiler ve Fonlar birimi sorumlu olacaktır. Ajans bünyesinde kurulan turizm çalışma grubunda görev alan Ajans personelleri, programında

yer alan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinden, dış paydaşların ilgili süreçlere dâhil edilmelerinin sağlanmasından ve faaliyet sonuç ve çıktılarının raporlanmasından sorumlu olacaklardır.

6.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Turizm Sonuç Odaklı Programı kapsamında Proje Teklif Çağrısı yöntemiyle desteklenen projeler İzleme ve Değerlendirme Birimi tarafından Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği esasları doğrultusunda yürütülecektir. Bunları dışında kalan Turizm - SOP faaliyetleri ise "Turizm Çalışma Grubu (TÇG)" tarafından hazırlanacak olan Program İlerleme ve Değerlendirme Raporu'nda belirtilerek Genel Sekreterliğe sunulacaktır.

Tablo 16: TUR-SOP Faaliyet Tablosu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma, Analiz ve Programlama	TRB2 Bölgesinde Yer Alan Dağların Yürüyüş ve Tırmanış Rotalarının GPS ile Belirlenmesi	YDO DİFB	01.07.2019 - 31.12.2019	100.000,00
	TRB2 Bölgesi Turizm Eylem Planının Hazırlanması (Muş ve Hakkâri)	PPKB-YDO-DİFB	01.01.2019 - 30.06.2019	80.000,00
İşbirliği Ve Koordinasyon	Van Gölü Suyunun Sağlık Amaçlı Kullanılması Çalıştayı	DİFB-PPKB	01.07.2019 - 31.12.2019	40.000,00
	Urartu Kültür Koridorunun Dünya Rotaları Ağına Dâhil Edilmesi	DİFB-PPKB	01.01.2019 - 30.06.2019	5.000,00
	Savat İşlemeciliği ve Ahlat Bastonu İşlemeciliğinin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına Dahil Edilmesi Çalışmalarının Yürütülmesi	DİFB-YDO	01.01.2019 - 31.12.2019	60.000,00

	Nemrut Krater Gölünün UNESCO Dünya Jeopark Ağlarına Dâhil Edilmesi Çalışmaları	YDO-DİFB	01.01.2019 - 31.12.2019	150.000,00
Kapasite Geliştirme	Başarılı Uygulama Ziyaretlerinin Yapılması	YDO-DİFB	01.01.2019 - 31.12.2019	50.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	TRB2 Bölgesi İlleri Tanıtımları İçin Logo ve Slogan Tasarımı	PPKB-YDO-DİFB	01.01.2019 - 30.06.2019	50.000,00
	Urartu Web Sitesinin Hazırlanması	PPKB DİFB	01.01.2019 - 30.06.2019	40.000,00
	Van Gölü Expresi Tanıtım Faaliyetleri	YDO	01.01.2019 - 31.12.2019	95.000,00
	Bitlis ili Tarihi Mekanlar Kentsel Dönüşüm Uygulama Projelerinin Hazırlanması	YDO	01.01.2019 - 31.12.2019	500.000,00
	TRB2 Bölgesinde Kelebek ve Kuş Gözlemciliği Turizminin Geliştirilmesi	DİFB	01.01.2019 - 31.12.2019	150.000,00
	TRB2 Bölgesi Yatırım, Turizm ve Tanıtım Materyallerinin Hazırlanması	YDO	01.01.2019 - 31.12.2019	350.000,00
	TRB2 Bölgesi Turizm Marka Değeri olarak "Efsanevi Topraklar" Turizm	PPKB-YDO-	01.07.2019 -	50.000,00

	Web Portalının hazırlanması	DİFB	31.12.2019	
	Ulusal Turizm Dergileri ve Gazete Köşe Yazarları ve Sosyal Medya Fenomenlerine Yönelik İnfo Gezilerin Düzenlenmesi	YDO-DİFB-PPKB	01.07.2019 - 31.12.2019	100.000,00
	Hakkâri İli Tanıtım Filmi	YDO-DİFB	01.01.2019 - 30.06.2019	100.000,00
	TUR-SOP Tanıtım Faaliyetleri	DİFB	01.01.2019 - 31.12.2019	35.000,00
	TUR-SOP Değerlendirme Faaliyetleri	DİFB	01.01.2019 - 31.12.2019	20.000,00
	TUR- SOP Genel Yönetim Faaliyetleri	TÜM BİRİMLER	01.01.2019 - 31.12.2019	75.000,00
	TRB2 Bölgesi Turizm Potansiyelinin Ulusal ve Uluslararası Platformlarda Tanıtılması	YDO	01.01.2019 - 31.12.2019	2.000.000,00
Ajans Destekleri	Bitlis Sokak Sağlıklaştırma Güdümlü Projesi	İDB	01.01.2019 - 31.12.2019	5.062.500,00
	Muş İli Tarihi Çarşı Sağlıklaştırma Güdümlü Projesi	İDB	01.01.2019 - 31.12.2019	2.000.000,00
	CMDP Tuşba İlçesi Sahil Rekreasyon Projesi	İDB	01.01.2019 - 31.12.2019	10.495.538,62
	2017 Van Kent Müzesi Güdümlü	İDB	01.01.2019 -	975.000,00

	Projesi		31.12.2019	
	2017 Hakkâri Kış Sporları Kapasite Geliştirme Güdümlü Projesi	İDB	01.01.2019 - 31.12.2019	1.800.025,00
	2019 Yılı Güdümlü Projeleri	PYB-İDB-YDO-PPKB	01.01.2019 - 31.12.2019	1.500.000,00
	2019 Yılı Fizibilite Desteği	PYB İDB	01.01.2019 - 31.12.2019	300.000
TOPLAM				**26.183.063,62**

7 KURUMSAL DÖNÜŞÜM SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (KD-SOP)

7.1 AMAÇ

Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programının genel amacı; Ajans'ın faaliyetlerini eksiksiz yürütebilmesi için ihtiyaç duyduğu altyapıyı (fiziki, teknik ve beşeri) hazırlamak, kurum içi ve kurum dışı iletişimin eksiksiz yürütülmesini sağlamaktır.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Personel çalışma ortamının iyileştirilmesi, personel memnuniyetinin artırılması,
2. İhtiyaç duyulan fiziki ve teknik altyapının devamlılığının sağlanması,
3. Ajans faaliyetlerinin daha etkin şekilde yerine getirilmesi,
4. Ajans iç ve dış iletişiminin sağlıklı yürümesinin temin edilmesi

7.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı, 2014-2023 Bölge Planı'nda belirtilen "2023'te; beşeri sermayesini geliştirmiş, etkin üretimle ekonomide yapısal dönüşümü ve büyümeyi sağlamış, oluşan sosyal refahtan herkesin adil bir şekilde faydalandığı, doğal ve kültürel mirasını koruyarak kullanan, yaşam kalitesi yüksek, jeo-ekonomik konumu ile çevresine etki edebilen, güvenle yaşanan bir bölge olma" vizyonu doğrultusunda TRB2 Bölgesi'nde (Bitlis, Hakkâri, Muş ve Van) yerel potansiyelleri, Kaynakları ve imkânları katılımcı bir yaklaşımla harekete geçirerek sürdürülebilir bir kalkınmayı sağlamayı görev edinerek bunun için bir araya gelmek isteyen kurum ve kuruluşlar için bir çatı kuruluş olmak, işbirliğini ve buna uygun ortamı sağlama misyonunu üstlenmiştir.

Bu kapsamda, Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı ile Ajans'ın diğer SOP'ları belirtilen çerçevede yürütebilmesi için kurumsal ve beşeri kapasitelerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Ajans'ın SOP sistematiğinde çalışabilmesi için kurumsal kapasitenin ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmesi veya şahıslar bazında bahsedilecekse bireylerin yetkinliklerinin artırılması, çalışma ortamının iyileştirilmesi, personel memnuniyetinin artırılması ve bu memnuniyetin devamlılığının sağlanması ve ihtiyaç duyulan fiziki ve teknik ihtiyaç duyulan altyapının mevcut olması gibi birçok etkene bağlı bulunmaktadır.

Yukarıda sayılan etkenlerden birinin eksik olması durumunda etkili çalışmalar yapılamamakta hatta daha da önemlisi beşeri sermayenizi kaybedebilme riski ortaya çıkmaktadır. Örneğin

personelin maddi veya manevi memnuniyetsizliği neticesinde yeni iş arayışına yönelen yetişmiş personel, Ajans için ciddi bir kayıp olmaktadır. Bunun önlenebilmesi adına Ajans'ın mevcut personelinin iş ortamını iyileştirilmesi için çalışmalar yapması gerekmektedir.

Bundan dolayı, Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı ile bahsedilen etkilerin maksimum düzeyde yer aldığı bir ortamın oluşmasının ve sürekliliğinin sağlanması hedeflenmektedir.

7.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Program kapsamında 2019 yılı için hedeflenen sonuç ve çıktılar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

7.3.1 Çıktı Göstergeleri

Tablo 17: KD -SOP Çıktı Göstergeleri

Çıktı Göstergeleri	Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Bölgedeki Diğer Kurumların Plan, Proje ve Toplantılarına Katılım Sayısı	Adet	30	Faaliyet Raporu
İstatistiki ve Paydaş Veri Tabanı Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Düzenlenen Personel Eğitimleri Sayısı	Adet	20	Faaliyet Raporu
İç Denetim Raporu Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Dış Denetim Raporu Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Yerel ve Ulusal Medya Abonelikleri Sayısı	Adet	7	Faaliyet Raporu
Ajans Personel Toplantı Sayısı	Adet	8	Faaliyet Raporu
Yönetim Kurulu Toplantı Sayısı	Adet	12	Faaliyet Raporu
Kalkınma Kurulu Toplantı Sayısı	Adet	2	Faaliyet Raporu

Kurum Kuruluş Ziyaret Sayısı	Adet	100	Ajans Web Haberleri
Yatırım Tanıtım Materyalleri Sayısı	Adet	4000	Faaliyet Raporu
Yatırımcı İzin ve Ruhsat İşlemleri Sayısı	Kişi	40	Faaliyet Raporu
Bilgilendirilen Yatırımcı Sayısı	Adet	1000	Faaliyet Raporu
Tesis ve Yatırım Bölgesi Ziyareti	Adet	8	Faaliyet Raporu
Tamamlanan Yatırımcı Teşvik İşlemleri Sayısı	Adet	20	KAYS Kayıtları

7.4 PROJE VE FAALİYETLER

7.4.1 İşbirliği ve Koordinasyon

7.4.1.1 Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İşbirlikleri Faaliyeti Kapsamındaki Çalışmalar

Devlet Denetleme Kurulu Kalkınma Ajansları Denetim Raporunda belirtilen 'Ajansların mali destek sağlama fonksiyonunun yanı sıra kanunda belirtilen diğer fonksiyonlarına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi (işbirliği, bölgesel plan, program yapma, veri toplama, işleme, araştırma yapma vb.) yapması sağlanmalıdır.' şeklindeki tespiti gereğince ve ayrıca 2014-2023 Bölge Planında Ekonomik Dönüşüm ve Büyüme Ekseni altında İmalat Sanayiinde Rekabetçiliğin Arttırılması hedefi, KOBİ, STK ve Kamu Kurumları Arasındaki İşbirliğinin Geliştirilmesi stratejisine ulaşmak için TRB2 Bölgesi'nde yer alan firmaların dış pazarlara açılmasının sağlanması amacıyla, Bitlis, Hakkâri, Muş, Van illerinde yer alan Ticaret ve Sanayi Odaları işbirliği ile işbirliği toplantıları, paneller ve çalıştaylar B2B görüşmeleri yapılacaktır.

Benzer şekilde, Ajans'ın faaliyetlerine uygun olarak hazırladığı plan ve toplantılarının yanı sıra kurumsal işbirliği çerçevesinde Ajans'ın görev sahasına giren konularda başta Bakanlıklar olmak üzere, DAP İdaresi, Bölge Ajansları, valilikler, yerel yönetimler ve ilgili tüm kurum ve kuruluşların plan, proje ve toplantılarına Ajansın ilgili birimleri tarafından katılım sağlanacaktır.

7.4.2 Kapasite Geliştirme Faaliyetleri

Kalkınma Ajansı kapasite geliştirme faaliyetleri kapsamında teknik ve kişisel eğitimler düzenlenecek, ajans çalışanlarının performanslarının değerlendirilmesi amacıyla, web-tabanlı bir programın hazırlanması ve Uygulanması, Kalkınma ajansları ve Bölge Kalkınma İdarelerine çalışma ziyaretleri düzenlenmesi, Kalkınma ajansları İMİB birimleri toplantısının düzenlenmesi, Ajans EURODA üyeliğinin 2019 yılında da devam ettirilmesi ve böylece ulusal ve uluslararası platformlarda tecrübe paylaşılmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

7.4.2.1 Eğitim Faaliyetleri

7.4.2.1.1 Eğitim Stratejisi

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'nın 2014-2023 eğitim stratejisi; Ajans personelinin gelişimine yönelik teknik eğitimler ve kişisel gelişim eğitimleri, Yönetim Kurulu, Kalkınma Kurulu üyelerine ile paydaşlara yönelik bilgilendirme ve eğitimler olmak üzere üç ana başlıkta toplanmaktadır. Bu nedenle Ajansın belirtilen eğitim stratejisi kapsamında kurum ve kuruluşlarla işbirliğine dayalı eğitimler, çalıştaylar ve alan ziyaretleri gerçekleştirilecektir.

7.4.2.1.1.1 Ajans Personelinin Gelişimine Yönelik Eğitimler

2019 yılında Ajans personeli,Yönetim Kurulu, Kalkınma Kurulu üyelerine yönelik olarak, Kişisel Gelişim, Bölgesel Gelişme ve Kalkınma konuları başta olmak üzere AB ve diğer donör kurumların programları hakkında eğitimler, bilgilendirme toplantıları ve çalıştaylar düzenlenmesi planlanmaktadır.

7.4.2.1.1.2 Teknik Eğitim Konuları

Teknik eğitim konuları; Ajans personelinin, Ajans faaliyetlerini ve ilgili mevzuat çerçevesinde yapmakla yükümlü olduğu çalışmaları yerine getirmede ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerilerle donatılmasını kapsamaktadır. Eğitimler, tüm Ajans personeline yönelik olacağı gibi konusu itibariyle öncelikle ilgili birimlerin personeline yönelik olarak da düzenlenebilecektir.

7.4.2.1.1.3 Kişisel Gelişim Konuları

Ajans personelinin kişisel gelişim konuları; personeller tarafından gerçekleştirilen iş ve işlemlerin pratik çözüm yollarını öğrenmelerini sağlayacak eğitimlerden oluşmaktadır. 2019 yılında, Ajans personelinin, Ajans çalışmalarına da yansıyacak becerilerinin geliştirilmesi amacıyla, eğitim programları gerçekleştirilecek olup tüm Ajans personeli bu programlara katılacaktır.

7.4.2.1.1.4 Taşınır Mal ile Hizmet Temin Faaliyetleri

Ajansın, 2019 yılında faaliyetlerini sürdürebilmesi için ihtiyaç duyduğu destek hizmetleri ve satın almalar kapsamında; ulaşım, güvenlik, temizlik, münferit ve küçük nitelikli bakım ve onarımlar gibi hizmetler, hizmet alımı yoluyla temin edecektir. Hizmet alımları, 5449 sayılı Kanun ve bu kanuna dayalı diğer mevzuat hükümlerine göre yapılacaktır.

Taşınır mal ve hizmet alım faaliyetleri kapsamında, Bitlis Yatırım Destek Ofisine 2019 yılı içerisinde yeni hizmet binası kiralanması planlanmaktadır. Aynı amaçla Yatırım Destek Ofisine demirbaş, ofis ekipmanı, kırtasiye ve sarf malzemeleri satın alımı yapılması amaçlanmaktadır.

7.4.2.2 İç ve Dış Denetim Faaliyetleri

Kalkınma Ajansları Denetim Yönetmeliği çerçevesinde, Sayıştay ile işbirliği halinde iç ve dış denetim faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

7.4.3 Tanıtım ve Yatırım Destek Faaliyetleri

7.4.3.1 Ajansın İç ve Dış İletişim Yeteneğinin Geliştirilmesi

Ajans'ın görünürlüğünü ve bilinirliğini artırmak amacıyla görsel ve yazılı basında tanıtım çalışmaları gerçekleştirilecek; Ajans web sitesinin tasarım ve içerikleri düzenlenerek web sitelerinin geliştirilmesi ve daha fazla yararlanıcıya ulaşılması sağlanacak; web sitelerine, potansiyel yatırımcıların faydalanması amacıyla gerekli bilgi, doküman ve veriler eklenecektir.

Ajans Medya Takip faaliyetleri kapsamında Bitlis, Hakkari, Muş ve Van illerinin yerel basınları ile ulusal basında çıkan yatırımlara ilişkin haberlerin derlenmesi, sınıflandırılması ve daha fazla kullanıcıya ulaştırılması sağlanacaktır. Yatırımlara ilişkin haberlerden önemli görülenler Ajans veri tabanında bulunan paydaşlara ulaştırılacaktır.

Bölgesel kalkınma alanında uygulanan başarılı proje ve uygulamaların takip edilmesi ve Ajans destek programlarına uygulanması kapsamında EURADA üyeliği 2019 yılında da devam edecektir.

7.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI

Tablo 18: KD-SOP Süresi ve Zaman Planlaması

Faaliyetler	2019		2020	2021
	1. 6 Ay	2. 6 Ay		
Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İşbirlikleri Faaliyeti Kapsamındaki Çalışmalar				
İnsan Kaynakları Faaliyetleri				
Taşınır Mal ile Hizmet Temin Faaliyetleri				
Ajans Personelinin Gelişimine Yönelik Eğitimler				
İç Denetim Faaliyetleri				
Dış Denetim Faaliyetleri				
Medya Takip Faaliyetleri				
EURADA Üyeliği				
Web Sitesinin İyileştirilmesi				
Ajans Personel Toplantıları (Bitlis, Hakkâri, Muş, Van)				
Yönetim Kurulu, Kalkınma Kurulu Toplantıları				

7.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ

Kurumsal SOP'un uygulanma sürecinde faaliyetlerin hayata geçirilmesi ve Ajans içi koordinasyonun sağlanmasından İMİB sorumludur.

7.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı'nın önceliği Ajans'ın kapasitesinin geliştirilmesi, personelinin niteliklerinin ve personel memnuniyetinin artırılması, Bölgedeki diğer paydaşlar ile işbirliğinin artırılması ve koordinasyonun sürekliliğinin sağlanarak Ajans faaliyetleri ve Ajans projeleri için bir çarpan etkisi oluşturmaktır.

Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı yapısı ve faaliyetleri itibariyle nispeten daha rahat kolay ölçülebilir faaliyetler bulundurmaktadır. Bu kapsamda İMİB tarafından her üç ayda bir yapılan faaliyetlerin ilerlemelerinin yer aldığı değerlendirme raporunun Genel Sekreterliğe sunulması planlanmaktadır. Kurumsal Dönüşüm Sonuç Odaklı Programı kapsamında yürütülecek faaliyetler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 19: KD-SOP Faaliyet Tablosu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
İşbirliği ve Koordinasyon	Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İşbirliği Faaliyetleri Kapsamındaki Çalışmalar	YDO-DİFB-İMİB-PPKB	01.06.2019 31.12.2019	700.000,00
Kapasite Geliştirme	Personel Ödemeleri	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	8.000.000,00
	SGK Ödemeleri	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	2.200.000,00
	İşsizlik Sigortası Fonu Ödemeleri	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	250.000,00
	Sosyal Haklar	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	1.800.000,00
	Ödül ve İkramiyeler	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	1.800.000,00
	Kıdem ve İhbar Tazminatı Ödemeleri	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00

	Diğer Ödemeler	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
	Ulaşım, Temizlik ve Diğer Hizmet Alım Giderleri	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	750.000,00
	Mevcut Hizmet Binalarının Kira Giderleri	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	650.000,00
	Ajans Merkezi ve Yatırım Destek Ofisleri Hizmet Binaları Taşınır ve Taşınmazlarının Bakım ve Onarımı	İMİB-YDO	01.01.2019 31.12.2019	500.000,00
	Ajans Merkezi ve Yatırım Destek Ofisleri Demirbaş, Ofis Ekipmanı ve Promosyon Malzemeleri Temini ve Temsil Giderleri	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	875.000,00
	Yazılım ve Donanım Sarf Malzemeleri Temini	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
	Temsil Ağırlama Giderleri	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	25.267,00
	Ajans Personeline Yönelik Teknik Eğitimler	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
	Ajans Personeline Yönelik Kişisel Eğitimler	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
	Dış Denetim Faaliyetleri	Tüm Birimler	01.01.2019 31.03.2019	10.000,00
	Performans Değerlendirme Sistemi için web-tabanlı bir hesaplamaların otomatik yapıldığı bir programın hazırlanması ve uygulanması	İMİB	01.01.2019 31.03.2019	33.000,00
	Kalkınma ajansları ve Bölge Kalkınma İdarelerine çalışma ziyaretleri düzenlenmesi	İMİB	01.01.2019 31.03.2019	50.000,00

	Kalkınma ajansları İMİB birimleri toplantısı	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	40.000,00
	Ulusal ve uluslararası projelerde tecrübe paylaşımı faaliyetleri	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	300.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	EURADA Üyeliği	DİFB	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
	Medya Takip Faaliyetleri	İMİB-Tüm Birimler	01.01.2019 31.12.2019	40.000,00
	Ajans Web Sitelerinin İyileştirilmesi	İMİB	01.01.2019 31.03.2019	50.000,00
	Ajans Personel Toplantıları - TRB2 (Bitlis, Hâkkari, Muş, Van)	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	50.000,00
	Yönetim Kurulu Toplantıları	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	60.000,00
	Kalkınma Kurulu Toplantıları	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	60.000,00
	Kurumsal Dönüşüm SOP Genel Yönetim Faaliyetleri	TÜM BİRİMLER	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
T O P L A M				**19.163.267,00**

8 YEREL KALKINMA FIRSATLARI

8.1 AMAÇ

Yerel Kalkınma Fırsatları'nın amacı, bölgede öne çıkan sektörler veya temalarda, farkındalığın artırılması, işbirliği ve koordinasyon faaliyetlerin artırılması, bölgenin tanıtımını sağlamaktır.

8.2 ARKA PLAN VE MÜDAHALE GEREKÇESİ

2019 yılı Çalışma Programı 2014-2023 Bölge Planında öngörülen hedef ve stratejiler çerçevesinde hazırlınmış olup dört adet Sektörel Sonuç Odaklı Program tasarlanmıştır. Ancak, Ajans faaliyetlerinin çeşitliliği ve kapsayıcılığı bakımından özellikle sektörel SOP'larda yer almayan faaliyetler Yerel Kalkınma Fırsatları Sonuç Odaklı Program başlığı altında ele alınmıştır.

Bu çerçevede, Sektörel Sonuç Odaklı Programlarda yer almayan faaliyetler 2014-2023 Bölge Planı eksenleri kapsamında bölgesel kalkınmaya hizmet edecek faaliyetler için ilgili alanlarda yerel paydaşlar ile işbirliği yapılarak ortak çalışmalar gerçekleştirilecektir.

8.2.1 Ulusal ve Bölgesel Planlarla İlişkisi

10. Kalkınma Planı; (OKP) Planın Hedefleri ve Politikaları bölümündeki "Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum" , "Yenilikçi Üretim İstikrarlı Yüksek Büyüme", Yaşanabilir Mekânlar Sürdürülebilir Çevre" ve "Kalkınma için Uluslararası İşbirliği" başlığında hedefler belirlenmiştir. Sürdürülebilir ve kapsayıcı kalkınma anlayışıyla toplumsal refahın yaygınlaşmasını, bireysel ve toplumsal nitelik ve yetkinliğin yükseltilmesini, sağlıklı, güvenli ve yüksek standartta bir sosyal ortam oluşturmayı, ülkemizin yüksek gelir grubu ülkeler arasına girmesini, sermaye birikimi ve sanayileşme sürecinin hızlandırılmasını, ülkemizin Kaynaklarının üretken alanlarda kullanılmasını, bölgesel gelişmişlik farklarını azaltarak refahın ülke sathına daha dengeli yayılmasını, kırsal kesimdeki asgari refah düzeyinin ülke ortalamasına yaklaştırılmasını, yaşam mekânlarının, ekonomik gelişmeyi destekleyerek afetlere dayanıklı, kültürel değerler esas alınarak oluşturulmasını, kalkınma sürecinde uluslararası dinamiklerden daha fazla faydalanmayı ve tecrübelerimizi diğer ülkelerle paylaşmayı, uluslararası barış, refah ve istikrara hizmet edecek etkin bir kalkınma işbirliği politikası izlemeyi, küresel kalkınma gündeminin belirlenmesinde ülkemizin daha aktif bir rol oynamasını hedefleyen politikalar çerçevesinde Yerel Kalkınma Fırsatları Sonuç Odaklı Program için 2019 yılı faaliyetleri belirlenmiştir.

8.2.2 Ön Risk Değerlendirmesi

Ajansın belirlediği SOP faaliyetleri dışında kalan yerel kalkınma fırsatlarına yönelik planlanan faaliyetlerin icra edilmesi aşamasında bölgedeki kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon eksikliği önemli bir risk oluşturmaktadır. Ancak, söz konusu riskleri bertaraf edilmesi için bölgedeki kurum ve kuruluşlar ile işbirliği faaliyetleri geliştirilecek, SOP'lar düzeyinde izleme ve değerlendirme faaliyetleri yapılacak ve gerekli önlemler alınacaktır.

8.3 PERFORMANS GÖSTERGELERİ

8.3.1 Çıktı Göstergeleri

Tablo 20: YKF Çıktı Göstergeleri

Çıktı Hedefleri	Birimi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Tematik ve Sektörel Araştırma Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Hazırlanan Eylem Planı Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Hazırlanan Analiz Rapor Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Tanıtım ve İşbirliği Faaliyeti Yapılan Ülke Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Sektörel Çalıştay/Toplantı Sayısı	Adet	20	Faaliyet Raporu
Yatırım Danışmanlığından faydalanan yatırımcı sayısı	Adet	500	Faaliyet Raporu
Farklı Dillerde Hazırlanmış Tanıtım filmleri, Broşürler, Fotoğraflar ve Haritalar	Adet	5000	Faaliyet Raporu
Sektörel Rapor ve Fizibilite Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Düzenlenen Proje Yarışması Organizasyonu Sayısı	Adet	1	Faaliyet Raporu
Hazırlanan Veri Bankası / GBS Portal Sayısı	Adet	2	Faaliyet Raporu
Gerçekleştirilen Festival ve Etkinlik Sayısı	Adet	4	Faaliyet Raporu

8.4 PROJE VE FAALİYETLER

8.4.1 Araştırma, Analiz ve Raporlama

8.4.1.1 TRB2 Bölgesi CBS Uygulamaları

Ajans bünyesinde CBS uygulamalarının geliştirilmesi amacıyla 2018 yılında Van ili için başlatılan çalışmaya 2019 yılında diğer iller ile devam edilecektir. Ayrıca bu alanda Ajans uzmanlarına yönelik eğitim faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

8.4.1.2 TRB2 Bölgesinde (Firma bazlı) İmalat Sektörü Durum Analizi

TRB2 Bölgesi gelişmişlik sıralamasında son sırada bulunmaktadır. Yatırımların daha sağlıklı ve gerçekçi yapılabilmesi iyi bir analiz ve araştırmadan geçmektedir. Bu kapsamda hazırlanacak olan mevcut durum analizi yatırımcıların başvurabileceği bir doküman olacaktır.

8.4.1.3 Van Gölü Havzası Kalkınma Eylem Planının Hazırlanması

2023 hedeflerinin daha hızlı ve etkin gerçekleştirilmesi doğrultusunda tüm paydaşların katılımı ile Van Gölü Havzası Kalkınma Eylem Planı hazırlanacaktır. Ayrıca söz konusu çalışmada Turizm Sektörüne yönelik faaliyetlerin hayata geçirilmesi için Ajans koordinasyonunda "TRB2 Bölgesi Turizm Destinasyon Yönetimi" çalışmaları başlatılacaktır.

8.4.1.4 Ajans Bünyesinde Veri Bankası Oluşturulması

TRB2 Bölgesinin tüm verilerine aynı yerde ve hızlı ulaşılabilecek şekilde Ajans bünyesinde bir veri bankası oluşturulacaktır.

8.4.1.5 Ajans Destekleri Etki Analizi Raporunun Hazırlanması

Ajansın Mali Destek Programları kapsamında desteklenen projelerine yönelik Etki Analizi Raporu hazırlanacaktır.

8.4.2 İşbirliği ve Koordinasyon

8.4.2.1 TRB2 İlleri Öncelikli Sektör Çalıştayları

İl yatırım destek ve tanıtım stratejisi kapsamında belirlenen sektörlerle ilgili TRB2 bölgesindeki illerde ve ilçelerde kamu kurum ve kuruluşları, Sivil Toplum Örgütleri ve sektörün ilgililerinin katılacağı çalıştaylar düzenlenecektir.

8.4.2.2 "Üniversiteliler Gözüyle Kalkınma" Temalı Proje Yarışması

TRB2 bölgesindeki üniversitelerde eğitim gören öğrenciler arasında proje yarışması yapılacaktır yarışma sonucunda dereceye giren proje sahiplerine çeşitli ödüller verilecektir.

8.4.2.3 İran-Türkiye Sektör Toplantıları

Faaliyet kapsamında Medya temsilcileri toplantısı, İranlı ve TRB2 bölgesi medya temsilcilerinin buluşturulması ve TRB2 Bölgesi tanıtım faaliyetleri ile Tarım makinaları imalatçıları toplantısı B2B görüşmeleri sağlanacaktır.

8.4.2.4 İran-Türkiye Kültürel ve Sanatsal Alanda Ortak Faaliyetler

Faaliyet kapsamında sinema günleri, müzik konserleri gibi kültürel tanışmaya katkıda bulunacak etkinliklerin düzenlenmesi, film gösterimi, İranlı sanatçının davet edilerek konser ve filim gösterimlerinin gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

8.4.2.5 İran İşadamları Kurum ve Kuruluşlarına Ziyaret ve İran'da Fuar ve Diğer Etkinliklere Katılım

Bölgemizle İran Batı Azerbaycan Bölgesi arasında ekonomik işbirliği geliştirmek, bölgemizin potansiyellerini tanıtmak amacıyla Erdebil Sanayi, Ticaret ve madenler Odası, Erdebil Yatırım Hizmetleri Merkezi, Gilan Sanayi, Ticaret ve Madenler Odası, Tebriz Organize Sanayi bölgeleri, Tebriz Yatırım Hizmetleri Merkezi, Tebriz Belediyesi, Tebriz Sanayi, Ticaret ve madenler Odası, Urumiye Organize Sanayi Bölgesi, Urumiye Sanayi, Ticaret ve Madenler Odası ile koordinasyon toplantıları gerçekleştirilecektir. Ayrıca, 25. Uluslararası Tekstil Makineleri, Hammadde ve Giyim Fuarı, 13. Uluslararası Turizm Fuarı, 26. Tarım Gıda Sanayi ve Makineleri Fuarına katılım sağlanacaktır.

8.4.2.6 İran ve Van Tanıtım Materyalleri Hazırlanması ve Basımı

Bölgemizle İran Batı Azerbaycan Bölgesi arasında ekonomik işbirliği geliştirmek, bölgemizin potansiyellerini tanıtmak amacıyla broşür, kitapçık, film, video gibi tanıtım materyalleri hazırlanacaktır. Bu kapsamda 5 adet broşür, bölgenin turizm değerlerine yönelik 10 adet tanıtım videosu ile bölgenin İran pazarına yönelik tanıtımını sağlayacak Farsça web sitesi hazırlanacaktır.

8.4.2.7 İran Masası Tercüme ve Diğer İşlerinin Yapılması İçin Hizmet Alımı

2019 yılı için İran Masası faaliyetleri kapsamında birçok toplantı düzenlenecek ayrıca bilgilendirme amaçlı doküman v.b çalışmalar hazırlanacaktır. Söz konusu çalışmalar için tercüme hizmetleri sağlanacaktır.

8.4.2.8 İran Turizm Danışma Ofisi Web Sitesinin Hazırlanması

İranlı turistlere yönelik olarak alışveriş, tarihi yerler, ikamet başvurusu gibi konular hakkında bilgi sunmak amacıyla 2018 yılında Ajansımız öncülüğünde, Van Valiliği ve Van Büyükşehir ve Van TSO'nun işbirliğiyle kurulan İran Turizm Danışma Ofisi için farsça web sitesi hazırlanacaktır.

8.4.3 Tanıtım ve Yatırım Destek

8.4.3.1 TRB2 Bölgesi Yatırım, Tanıtım Stratejisi Hazırlıkları, Yatırımcı Bilgilendirme Faaliyetleri ve Yatırımcı Ziyaretleri

2019 yılında TRB2 Bölgesi Yatırım, Tanıtım Stratejisinin hazırlıkları devam edecektir. Ayrıca, Yatırımcı Bilgilendirme faaliyetleri ve yıl içinde düzenli olarak B2B organizasyonları düzenelenecektir.

8.4.3.2 "Yenilenebilir Enerji Kaynakları Yatırımları" için Tanıtım Materyallerinin hazırlanması

TRB2 Bölgesi yenilenebilir enerji kaynakları yatırımları için mevcut durum ve yatırım alanları ile ilgili tanıtım materyalleri hazırlanacaktır.

8.4.3.3 TRB2 Bölgesi Sektörel Raporların Basılması

Ajans birimleri tarafında üretilen raporların bastırılıp ilgili kurum ve kuruluşlara dağıtımı sağlanacaktır.

8.4.3.4 YKF Tanıtım Faaliyetleri

YKF-SOP kapsamında planlanan faaliyetlerin tanıtımı için, yerel paydaşlarla toplantılar, bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede çeşitli tanıtım materyalleri hazırlanacaktır.

8.4.3.5 YKF Değerlendirme Faaliyetleri

YKF-SOP uygulaması kapsamında planlanan faaliyet uygulamalarının değerlendirilmesi amacıyla yıl boyunca 3'er aylık periyodlarla düzenli toplantılar yapılacaktır.

8.4.3.6 YKF Genel Yönetim Faaliyetleri

YKF -SOP faaliyetlerinin uygulaması aşamasında genel yönetim faaliyetleri (yolluk, harcırah, vb.) gerçekleştirilecektir

8.4.3.7 Geçmiş Yıllardan Devam Eden Mali Destek Programları İzleme, Değerlendirme ve Denetim Faaliyetleri

Geçmiş yıllarda uygulama süreci başlamış ve hala izlemesi devam etmekte olan projelerin izlemesi ve denetlenmesi faaliyetlerine 2019 yılında devam edilecektir.

8.4.4 Ajans Destekleri

8.4.4.1 Mali Destek Programı

YKF-SOP kapsamında 2019 yılı içinde Mali Destek Programı bulunmamaktadır.

8.4.4.2 2018 Yılı Teknik Destek Ödemeleri

2018 Yılı 5. ve 6. dönem Teknik Destek projelerinin faaliyetleri 2019 yılının ilk yarısına sarkacağından bu projelerin ödemeleri 2019 yılında gerçekleşecektir.

8.4.4.3 2019 Yılı Fizibilite Desteği

2019 yılında Bölge'deki kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik Fizibilite Destekleri devam edecektir. YKF-SOP kapsamında fizibilite desteklerinin sağlanması planlanmıştır.

8.4.5 Önemli Kamu Yatırımları

8.4.5.1 2018 Yılı CMDP Proje Uygulamaları

Uygulaması devam eden Tuşba Belediyesi Sahil Rekreasyon Projesine yönelik 2018 yılı ödemeleri 31.12.2018 tarihine kadar gerçekleştirilecektir.

8.4.5.2 TRB2 Bölgesi'ndeki İşletmelerin Ortak Kullanımına Yönelik Atölyelerin Kurulması Projesi (ORTKA)

Avrupa Birliği'nin aday ülkelere sağladığı katılım öncesi mali yardımlar çerçevesinde Sanayi Bakanlığı'nın IPA I'den IPA II'ye aktarılan Bölgesel Rekabetçilik Sektörü Operasyonel Programı kapsamında TRB2 Bölgesinde işletmelerin "Ortak Kullanımına Yönelik Atölyelerin Kurulması" (ORTKA) projesinin uygulamaları 2019 yılında Dış İlişkiler ve Fonlar Birimi tarafından yürütülmesine devam edilecektir.

8.4.5.3 Ulusal ve Uluslararası Program / Proje Yürütme Faaliyetleri

Ulusal ve Uluslararası kuruluşların hibe teklif çağrılarına sunulacak projelerde Ajans eşfinansmanı ve idari giderler için ortaya çıkacak harcamalar için öngörülen ödenektir.

8.5 PROGRAM SÜRESİ VE ZAMAN PLANLAMASI

Tablo 21: YKF Süresi ve Zaman Planlaması

FAALİYETLER	2019		2020	2021
	1.6 Ay	2.6 Ay		

TRB2 Bölgesi CBS Uygulamaları				
TRB2 Bölgesinde (Firma Bazlı) İmalat Sektörü Durum Analizi				
Van Gölü Havzası Kalkınma Eylem Planının Hazırlanması				
Ajans Bünyesinde Veri Bankası Oluşturulması				
Ajans Destekleri Etki Analizi Raporunun Hazırlanması				
TRB2 İlleri Öncelikli Sektör Çalıştayları				
"Üniversiteliler Gözüyle Yerel Kalkınma" Temalı Proje Yarışması				
İran - Türkiye Sektör toplantıları				
İran – Türkiye kültürel ve sanatsal alanda ortak faaliyetler				
İran işadamları kurum ve kuruluşlarına ziyaret ve İran'da fuar ve diğer etkinliklere katılım				
İran tanıtım materyalleri hazırlaması ve basımı				
İran Masası tercüme ve diğer işlerinin yapılması için hizmet alımı				
İran Turizm Danışma Ofisi Web sitesinin hazırlanması				
TRB2 Bölgesi Yatırım, Tanıtım Stratejisi Hazırlıkları, Yatırımcı Bilgilendirme Faaliyetleri ve Yatırımcı Ziyaretleri				
TRB2 Bölgesi "Yenilenebilir Enerji Kaynaklar Yatırımları" için Tanıtım Materyallerinin hazırlanması basımı				
YKF Tanıtım Faaliyetleri				
YKF Değerlendirme Faaliyetleri				
TRB2 Bölgesi Sektörel Raporların Basılması				
YKF Genel Yönetim Faaliyetleri				
Geçmiş Yıllardan Devam Eden Mali Destek Programları İzleme, Değerlendirme ve Denetim Faaliyetleri				
2018 Yılı Teknik Destek Ödemeleri				

2019 Yılı Fizibilite Desteği				
2018 Yılı CMDP Proje Uygulamaları				
TRB2 Bölgesi'ndeki İşletmelerin Ortak Kullanımına Yönelik Atölyelerin Kurulması Projesi Yönetim Faaliyetler				
Ulusal ve Uluslararası Program / Proje Yürütme Faaliyetleri				

8.6 YÖNETİM VE KOORDİNASYON DÜZENLEMELERİ

Yerel Kalkınma Fırsatları yönetim ve koordinasyonundan Planlama ve Programlama ve Koordinasyon birimi sorumlu olacaktır.

8.7 İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Programın İzleme ve Değerlendirme Süreci; Ajansın İzleme ve Değerlendirme Birimi koordinatörlüğünde ve her birimden bir uzmanın koordinasyon amaçlı yer alacağı komite tarafından yürütülecek olup altı ayda bir "Program İlerleme ve Değerlendirme Raporu" hazırlanacak ve Yönetim Kurulu'na sunulacaktır. Komitede yer alan uzmanlar tarafından, kamu ve özel sektör görüşmelerinde programa ilişkin ortaya çıkan gelişmeler, fırsatlar ve riskler raporlandırılacak ve İzleme ve Değerlendirme Birimi'ne iletilecektir. Program izleme ve değerlendirme çalışmalarındaki tüm çıktılar bir sonraki programlama aşamalarına veri sağlayacak, ölçülebilir ve karşılaştırılabilir nitelikte hazırlanacaktır.

Tablo 22: YKF Faaliyet Tablosu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Süresi	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma, Analiz ve Programlama	TRB2 Bölgesinde Firma Bazlı İmalat Sektörü Durum Analizi	YDO	01.01.2019 31.12.2019	50.000,00
	TRB2 Bölgesi CBS Uygulamaları	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	50.000,00
	Van Gölü Havzası Kalkınma Eylem Planının Hazırlanması	PPKB YDO	01.01.2019 31.12.2019	130.000,00

	Ajans Bünyesinde Veri Bankası Oluşturulması	İMİB	01.07.2019 31.12.2019	50.000,00
	Ajans Destekleri Etki Analizi Raporunun Hazırlanması	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	80.000,00
İşbirliği ve Koordinasyon	TRB2 İlleri Öncelikli Sektör Çalıştayları	YDO PPKB	01.01.2019 31.12.2019	75.000,00
	"Üniversiteliler Gözüyle Kalkınma" Temalı Proje Yarışması	PPKB	01.01.2019 30.06.2019	60.000,00
	İran - Türkiye Sektör toplantıları	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	75.000,00
	İran – Türkiye kültürel ve sanatsal alanda ortak faaliyetler	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	50.000,00
	İran işadamları kurum ve kuruluşlarına ziyaret ve İran'da fuar ve diğer etkinliklere katılım	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	130.000,00
	İran tanıtım materyalleri hazırlaması ve basımı	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
	İran Masası tercüme ve diğer işlerinin yapılması için hizmet alımı	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
	İran Turizm Danışma Ofisi Web sitesinin hazırlanması	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	10.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	TRB2 Bölgesi Yatırım, Tanıtım Stratejisi Hazırlıkları, Yatırımcı Bilgilendirme Faaliyetleri ve Yatırımcı Ziyaretleri	YDO	01.01.2019 31.12.2019	65.000,00

	Bir bakışta TRB2 Bölgesi "Yenilenebilir Enerji Kaynaklar Yatırımları" için Tanıtım Materyallerinin hazırlanması basımı	YDO	01.07.2019 31.12.2019	30.000,00
	YKF Tanıtım Faaliyetleri	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
	YKF Değerlendirme Faaliyetleri	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	20.000,00
	TRB2 Bölgesi Sektörel Raporların Basılması	PPKB	01.01.2019 31.12.2019	100.000,00
	YKF Genel Yönetim Faaliyetleri	TÜM BİRİMLER	01.01.2019 31.12.2019	65.000,00
	Geçmiş Yıllardan Devam Eden Mali Destek Programları İzleme, Değerlendirme ve Denetim Faaliyetleri	İDB	01.01.2019 31.12.2019	10.000,00
Ajans Destekleri	2018 Yılı Teknik Destek Ödemeleri	PYB	01.01.2019 30.06.2019	300.000,00
	2019 Yılı Fizibilite Desteği	PYB	01.01.2019 31.12.2019	250.000,00
	2018 Yılı CMDP Proje Uygulamaları	İMİB	01.01.2019 31.12.2019	942.723,58
AB ve Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki	TRB2 Bölgesi'ndeki İşletmelerin Ortak Kullanımına Yönelik Atölyelerin Kurulması Projesi Yönetim Faaliyetler	DİFB	01.01.2019 31.12.2019	450.000,00

Projeler	Ulusal Uluslararası Program / Proje Yürütme Faaliyetleri	DİFB	01.01.2019 31.12.2019	200.000,00
T O P L A M				**3.412.723,58**

9 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kalkınma Bakanlığınca 2017 yılında yayımlanan Çalışma Programı Usul ve Esasları çerçevesinde yıllık çalışma programları yerine 3 yıllık sonuç odaklı programlama dönemine geçilmiştir. 2018 yılı Çalışma Programında tasarlanan faaliyetler yeni SOP sistemi açısından geçiş yılı olmuştur. Bu kapsamda 2018 yılı Çalışma Programında belirlenen stratejik tercihler doğrultusunda beş adet Sonuç Odaklı Program ve Yerel Kalkınma Fırsatları tasarlanmış bu prograları yönelik planlanan faaliyetler 2018 yılı itibarıyla uygulanmıştır.

2019 yılı Çalışma Programı kapsamında yine altı adet Sonuç Odaklı Program ve bu programlara yönelik planlanan faaliyetleri içermektedir. Planlanan faaliyetlerin bir kısmı 2018 yılında planlanan ve uygulamaları 2019 yılına sarkan faaliyetlerden oluşmaktadır. Ayrıca 2018 yılında tasarlanan Programlardan "Tekstil-SOP" Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (EYSG-SOP) olarak kapsamı genişletilerek yeniden tanımlanmış ve faaliyet skalası genişletilmiştir.

2019 yılı Çalışma Programı faaliyetleri Ajans çalışanları, paydaşlar ve Yönetim Kurulu üyelerinin katkılarıyla Onuncu Kalkınma Planı temel ilkeleri, TRB2 Bölgesi 2014–2023 Bölge Planı ve 5449 sayılı Kanun'da tespit edilen sınırlar dâhilinde hazırlanmıştır. Çalışma Programı, Sonuç Odaklı Programlara ilişkin proje ve faaliyetleri ve bunlara ayrılacak tahmini malî kaynakları ile Ajans bütçesi içindeki tahmini oranı belirtilerek faaliyetlerin gerekçelerini ortaya koymaktadır.

Uygulama döneminde planlanan her bir faaliyetin hayata geçirilmesi için birimler arası işbirliği yapılacaktır. Planlanan faaliyetlerin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için Ajansın mevcut beşeri, teknik ve finansal kapasitesinin yeterli olduğu değerlendirilmektedir.

10 EKLER

10.1 2019 YILI GÜDÜMLÜ PROJE BİLGİ FORMLARI

2019 yılı Güdümlü Projelerine ilişkin bilgi formları yıl içinde hazırlanarak Bakanlığa sunulacaktır.

10.2 2019 YILI PERFORMANS TABLOLARI

- **a.** BSG-SOP PERFORMANS GÖSTERGELERİ
- **b.** EYSG-SOP PERFORMANS GÖSTERGELERİ
- **c.** HBTÜG-SOP PERFORMANS GÖSTERGELERİ
- **d.** TUR SOP-PERFORMANS GÖSTERGELERİ
- **e.** KD-SOP PERFORMANS GÖSTERGELERİ
- **f.** YKF PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Genel Sekterlik tarafından 5449 sayılı Kanun'un 14/b maddesine uygun olarak hazırlanıp 21/12/2018 tarih ve 7 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısında alınan 2018/7 no'lu karar ile kabul edilen 2019 Yılı Çalışma Programı ve Bütçe, Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 21 (1) maddesi uyarınca T.C Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının onayına sunulmaktadır.

09/01/2019

Halil İbrahim GÜRAY

Genel Sekreter

DAKA
DOĞU ANADOLU
KALKINMA AJANSI